

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΣΤ'

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 16 ΙΟΥΛΙΟΥ 1938

ΑΡΙΘ. 27-28

Ο ΘΕΟΣ ΟΜΙΛΕΙ

Όσαςδήποτε δυνάμεις και ἂν κατέββαλεν ὁ προ-
χριστιανικὸς ἄνθρωπος διὰ νὰ λύσῃ τὰ πρὸ αὐτοῦ
ὄρθούμενα μεγάλα προβλήματα καὶ νὰ συλλάβῃ τὴν
ὄλην ἀλήθειαν, δὲν κατώρθωσε νὰ κατευνάσῃ μὲ μόνας
τὰς ἰδικὰς του προσπαθείας τὴν ἄπειρον γνωστικὴν
του δίψαν· καὶ ὅ,τι δῆποτε καὶ ἂν ἐπενόει διὰ νὰ
ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὸ βίαιον τῆς συναισθήσεως μιᾶς ἐνο-
χῆς ποῦ ἐβάρυνε τὴν συνείδησίν του, δὲν ἐπετύγγανε
τὴν ψυχικὴν ἐκείνην ἀνάπαυσιν ποῦ προσπορίζει μίαν
σταθερὰ πεποίθησιν ἀσφαλῶς λυτρώσεως ἀπὸ τὸ συ-
νέχον αὐτὸν κακόν. Ὅ,τι εἰμπόρεσε νὰ ἀποκομίσῃ ὁ
νοῦς του ἀπὸ ὅ,τι ἐφιλοσόφει ἐπὶ τῆς περὶ αὐτοῦ φύ-
σεως καὶ τοῦ ἑαυτοῦ του ἦτο βεβίως σπουδαῖον,
ἀλλὰ δὲν ἦτο τὸ ὅλον ποῦ θὰ τὸν ἱκανοποιεῖ ὀλόκλη-
ρον καὶ κατὰ τὸν πληρέστερον τρόπον, καὶ αὐτὸ δὲ
τὸ ἐπετύγγανεν ἐμμέσως καὶ μετὰ μακρὰν καὶ ἐπίμο-
νον διανοητικὴν ἐργασίαν, κατὰ τὴν ἐξέλιξιν τῆς
ὁποίας πλειστάκις προσέκρουε πρὸς ἀμφιβολίας αἱ
ὁποῖαι ἦ κατήντων εἰς πλάνας, ἢ ἐκορυφοῦντο εἰς
πλήρη ἀπογοήτευσιν.

Αὕτη ἀκριβῶς ἡ ἀνεπάρκεια τῆς φυσικῆς ἀποκα-
λύψεως καὶ ἡ ἐκ τῆς ἀνθρωπίνης ἀτελείας διαστρο-
φὴ τῆς κατέστησαν ἀναγκαίαν τὴν ὑπερφυσικὴν ἀπο-
κάλυψιν. Ἐφ' ὅσον ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔχει τόσον δυ-
νατὰ τὰ πνευματικὰ του περὶ ὅσπερ νὰ φθάσῃ μόνος
του πρὸς τὸν οὐρανόν, κατέβη τὸ οὐράνιον ὕψος πρὸς
τὸ βάθος τῆς γῆϊνης ἀδυναμίας του, καὶ ἰδοὺ αὐτὸς
ὁ Θεὸς ὁμιλῶν πρὸς τὸν ἄνθρωπον «ἐνώπιος ἐνωπ' ὤ».
Ἐποῦ ὁ Πλάστης τοῦ ἀνθρώπου τὸν ἐπροίκισε μὲ
τόσην δίψαν γνώσεως καὶ τόσον ἐρευνητικὸν πνεῦμα,
ἐπόμενον ἦτο νὰ μὴ τὸν ἀφήτῃ νὰ βιασάνιζται εἰς
ἄκαρπον πέραν τῶν δυνάμεων του προσπάθειαν καὶ
νὰ τῷ ἀποκαλύψῃ πληρέστερον ὅ,τι τὸν διέφευγεν
εἰς τὸ κορυφωμα τῆς γνωστικῆς ἀγωνίας του. Ἦλθε,
λοιπόν, ἡ ἄνωθεν ἀποκάλυψις ὡς συμπλήρωμα τῆς
φυσικῆς, ὡς πληρέστερον φῶς, ὡς ἄμεσος φανέ-
ρσις τῆς ἀληθείας, ὡς ἀσφαλῆς καὶ πλήρης καὶ θε-
τικὴ γνώσις τῶν τέως ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον ἀποκεκρυμ-

μένων. Καὶ διὰ νὰ ὁμιλήσωμεν μὲ τὴν σαφεστέραν
τῶν ἀναλογιῶν γλώσσαν, ὁποῖαν θέσιν ἔχει τὸ τηλε-
σκοπίον διὰ τὸν γυμνὸν ὀφθαλμόν, τὸ πείραμα διὰ
τὴν ἀτλήν παρατήρησιν καὶ ὁ γονεὺς ἢ ὁ διδάσκαλος
διὰ τὸ τέκνον ἢ τὸν μαθητὴν, τοιαύτην, δυνάμεθα νὰ
εἴπωμεν, θέσιν ἔχει ἡ ὑπερφυσικὴ ἀποκάλυψις ἀπέ-
ναντι τῆς φυσικῆς ἀποκαλύψεως.

Ἡ ἀποκάλυψις αὕτη τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρω-
πον δὲν ἔγεινε διὰ μιᾶς καὶ πλήρης, ἀλλὰ βαθμηδὸν
καὶ τμηματικῶς. Τὸ φῶς δὲν δίδεται ἅπλετον εἰς τοὺς
σωματικὸς ὀφθαλμούς. Προηγήθη διὰ τὰ πνευμα-
τικὰ ὄμματα ἢ διὰ τῶν προφητῶν ἀποκάλυψις.

Ἀποτελεῖ ἀναντίρρητον τῆς ἱστορίας γεγονὸς ἢ
κατὰ καιροὺς ἐμφάνισις ἀνθρώπων προικισμένων μὲ
ἐξαιρετικὴν ἰδιότητα διεισδύσεως εἰς τὴν πνευματικὴν
σφαῖραν. Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι κατέχουν μίαν ἰδιάζου-
σαν δύναμιν ἐνοράσεως, ἢ ὁποῖα τοὺς διακρίνει ἀπὸ
τὸν τύπον τοῦ μέσου, τοῦ κοινοῦ ἀνθρώπου, τόσον,
ὥστε νὰ ἀποτελοῦν ἐξαιρετικὰς πνευματικὰς καὶ ἠθι-
κὰς φυσιογνωμίας, αἰρομένας ὑπεράνω τοῦ συνήθους
ψυχικοῦ ἐπιπέδου. Ἀπὸ τὴν κατηγορίαν τῶν τοιού-
των ἀκριβῶς ἐπιλέκτων τῆς ἀρχαίας ἐβραϊκῆς κοινω-
νίας ἐξελέγησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ οἱ ἀποτελέσαντες τὴν
τάξιν τῶν προφητῶν, προικισθέντες μὲ τὴν δύναμιν
τῆς εισδύσεως εἰς τὴν θεῖαν πραγματικότητα ὅσον θὰ
ἤρκει νὰ ἀποκαλυφθῇ αὕτη εἰς τὸν λαόν, μετὰ τοῦ
ὁποῖου ἔζων, καὶ εἰς τὴν ἐποχὴν των. Τὸ περιεχόμε-
νον τῶν κατὰ θεῖαν ἐμπνευσιν ἐξαγγελιῶν των καὶ
ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον τὰς ἀποκαλύπτουν μαρτυ-
ροῦν ὅτι πράγματι αὗται ἔχουν ὑπερφυσικὴν τὴν
προέλευσιν.

Πρῶτον, λοιπόν, αὐτὸ τὸ περιεχόμενον τῶν προ-
φητειῶν των τεκμηριοῖ τὴν θεῖαν πηγὴν τῶν δι' αὐ-
τῶν ἀποκαλυπτομένων θρησκευτικῶν ἀληθειῶν. Πρώ-
την φοράν ἀκούεται ἀπὸ τὸ στόμα των μία τόσον
ὑψηλὴ ἠθικὴ περὶ Θεοῦ καὶ τῆς σχέσεώς του πρὸς
τὸν κόσμον καὶ τὸν ἄνθρωπον διδασκαλία, ὅπως
διάφορος καὶ ἀντίθετος ἀπὸ τὸ περιεχόμενον τῶν
ἄλλων θρησκευτῶν. Ἀπὸ αὐτοῦς ἠκούσθη τὸ πρῶτον
ὅτι ὁ Θεὸς εἶνε ὄχι μόνον τῶν Ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ

πάντων τῶν ἀνθρώπων Θεός, καὶ ὅτι ἡ ἀληθινή του λατρεία δὲν ἔγκειται εἰς τοὺς ἐξωτερικοὺς ἕρησκευτικούς τύπους, ἀλλ' εἰς τὴν δι' ἀγαθῶν πράξεων ἐκδηλουμένην ἐσωτερικὴν εὐσέβειαν. Ἐπειτα, οἱ ἴδιοι διατορῶς καὶ ἐπανειλημμένως διακηρύττουν ὅτι τὰ ὑπ' αὐτῶν ἐξαγγελόμενα δὲν ἀποτελοῦν ἀνακάλυψιν ἰδικῆν των, δὲν προέρχονται ὡς προῖόν ἰδικῶν των δυνάμεων καὶ προσπαθειῶν, ἀλλὰ ἔχουν θεόθεν τὴν πηγὴν των, εἶνε ἀλήθεια ὑπερανθρώπινα, τὰς ὁποίας ἐξηγγέλλουν εἰς τὸν λαόν των κατ' ἐντολὴν ἀνωθεν ὡς ἄπλοϊ ἀπεσταλμένοι τοῦ Βασιλέως των βασιλέων. «Τὰδε λέγει Κύριος—εἶνε ἡ προουμιμαστικὴ πάσης προφητείας δήλωσις. «Τὰδε λέγει Κύριος ὁ δεσπότης Σαβαώθ· «καὶ ἀνέλαβέ με Κύριος ἐκ τῶν προβάτων, καὶ εἶπε Κύριος πρὸς με· βάδιζε καὶ προφήτευσον ἐπὶ τὸν λαόν μου Ἰσραὴλ· καὶ νῦν ἄκουε λόγον Κυρίου». «Θεὸς θεῶν Κύριος ἐλάλησε, καὶ ἐκάλεσε τὴν γῆν ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου μέχρι δυσμῶν...». «Καὶ ἐφαλεῖται ἐπὶ σὲ πνεῦμα Κυρίου καὶ προφητεύσεις...» «καὶ προεφήτευσεν Ἀγγαῖος ὁ προφήτης,· προφητείαν ἐπὶ τοὺς Ἰουδαίους.. ἐν ὀνόματι Θεοῦ». Διὰ τοῦτο ἐν τῇ Ἀγίᾳ Γραφῇ χαρακτηρίζονται ὡς «στόμα Θεοῦ». Ἐπὶ τούτοις, ἀκούοντες παρὰ τοῦ Θεοῦ τὴν ἀνατιθεμένην εἰς αὐτοὺς ἐντολὴν καὶ συναισθανόμενοι τὴν ἰδίαν ἀδυναμίαν καὶ ἀκαταλληλότητα, προσπαθοῦν νὰ ἀποκλίνουν ἀπὸ τὴν ἀποστολὴν καὶ ζητοῦν τὴν ἀπαλλαγὴν. «Καὶ εἶπε Μωϋσῆς πρὸς τὸν Θεόν· τίς εἰμι ἐγώ, ὅτι πορεύσομαι πρὸς Φαραῶν.. καὶ ὅτι ἐξάξω τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐκ γῆς Αἰγύπτου»; «Δέομαι, Κύριε—ἰκετεύει ὁ αὐτὸς τὸν ἐπιμένοντα Θεόν—, οὐχ ἱκανός εἰμι πρὸ τῆς χθῆς, οὐδὲ πρὸ τῆς τρίτης ἡμέρας, οὐδὲ ἀφ' οὗ ἤρξω λαλεῖν τῷ θεράποντί σου Ἰσχνόφωνος καὶ βραδύγλωστος ἐγώ εἰμι.... προχείρισαι ἄλλον, ὃν ἀποστείλεις». Ἔτι χαρακτηριστικότερα εἶνε ἡ ἐπιμονὴ τοῦ προφήτου Ἰωνᾶ πρὸς ἀποφυγὴν τῆς εἰς Νινευὴ ἀποστολῆς, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπιμονὴ τοῦ οὐρανοῦ Ἐντολοδόχου, ἐκδηλωθεῖσα διὰ τῆς ἐξαπολυθείσης κατὰ τοῦ Ἰωνᾶ κινδυνώδους περιπετείας: «ἐγένετο κλύδων μέγας ἐν τῇ θαλάσῃ καὶ τὸ πλοῖον ἐκινδύνευε τοῦ συντριβῆναι—ἐκβυλὴν ἐποίησαντο τῶν σκευῶν εἰς τὴν θάλασσαν—ἡ θάλασσα ἐξηγείρετο μᾶλλον ἐπ' αὐτούς—καὶ ἐξέβαλον τὸν Ἰωνᾶν εἰς τὴν θάλασσαν—καὶ προσέταξε Κύριος κῆτει μεγάλῳ καταπιεῖν τὸν Ἰωνᾶν—ἄβυσσος ἐκύκλωσεν αὐτὸν ἐσχάτη, ἔδω ἡ κεφαλὴ του εἰς σχισμὰς ὁρέων, κατέβη εἰς γῆν, ἐξέλιπεν ἀπ' αὐτοῦ ἡ ψυχή...». Ἄν ἐξαιρέσωμεν μιαν μόνην περίπτωσιν (τοῦ Ἡσαΐου: «τίνα ἀποστείλω καὶ τίς πορεύσεται πρὸς τὸν λαόν τούτον; καὶ εἶπα· ἰδοὺ ἐγώ εἰμι· ἀποστειλόν με), πάντες οἱ

ἄλλοι κατὰ κανόνα ἀκουσίως ὑποτάσσονται ἐν τέλει εἰς τὴν βούλησιν τοῦ Θεοῦ. Τοῦτο δέ, διότι ἀφ' ἐνὸς μὲν εἶχον συνείδησιν τῆς ἀκαταλληλότητός των νὰ ἐπωμισθοῦν μιαν τοιαύτης προσελευσεως καὶ τόσον ὑψηλὴν ἀποστολὴν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐγνώριζον κάλλιστα τὴν ἀπροθυμίαν τῶν Ἰσραηλιτῶν νὰ ἀκούσουν ἐξαγγελίας τόσον ὑψηλᾶς καὶ τόσον ἀπαιτητικᾶς καὶ τόσον ἀντιθέτου πρὸς τὰς φυσικὰς των κλίσεις· ἤκουον πολλάκις ὀνειδισμοὺς καὶ χλευασμοὺς δι' ὅσα κατήγγελλον, τόσον, ὥστε νὰ ἀποφασίζη, φέρ' εἰπεῖν, ὁ Ἰερεμίας νὰ διακοψῇ τὰς προφητείας του: «Καὶ εἶπα· οὐ μὴ ὀνομάσω τὸ ὄνομα Κυρίου, καὶ οὐ μὴ λαλήσω ἔτι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ... καὶ ἤκουσα λόγον πολλῶν συναθροισζομένων κυκλόθεν...».

Ἐξ ὅλων τούτων προκύπτει ὅτι τὰ δι' αὐτῶν ἐξαγγελλόμενα πρὸς τὸν Ἰσραηλιτικὸν λαόν ἀπετέλουν θεῖαν ἀποκάλυψιν· ὁ Θεός ἐλάλει πρὸς τοὺς ἀνθρώπους διὰ τῆς γλώσσης τῶν προφητῶν, χρησιμοποιοῦμένων ὡς φορέων τέως ἀγνώστων εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἀληθειῶν καὶ ὡς προεξαγγελῶν λίαν ἀπεχόντων ἀπὸ τὴν ἐποχὴν των γεγονότων, τὰ ὁποῖα ἐν σχέσει μὲν πρὸς τὸ παρελθὸν θὰ ἐνεφανίζοντο ὡς πληρώσις τῆς πρὸς τοὺς πρωτοπλάστους δοθείσης θείας ἐπαγγελίας, ὡς πρὸς τὸ μέλλον δὲ θὰ ἀπετέλουν κρίσιμον τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορίας καμπήν.

Ἄλλ' ἡ τελεία καὶ πλήρης ὑπερφυσικὴ ἀποκάλυψις ἐδόθη μετὰ τοὺς προφήτας.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ

ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ

ΕΞΟΔΟΣ

Γ' Πορεία τῶν Ἑβραίων ἀπὸ Ἐρυθρᾶς θαλάσσης εἰς Σινᾶ. (15, 22—18, 27).

1ον. *Οἱ σταθμοὶ Μεροῦ καὶ Αἰλείμ.* 15, 22-27. α'.) ἄφιξις εἰς Μεροῦ, στ. 22-23. β'.) Ὁ γογγυσμὸς τοῦ λαοῦ ἐπὶ τῇ ἐλλείψει ὕδατος καὶ θαυμασία παροχὴ ὕδατος, στ. 24-26. γ'.) Ἐν μάθημα ὑπακοῆς πρὸς τὸν Θεόν, στ. 26. δ'.) ἄφιξις εἰς Αἰλείμ, στ. 27.

2ον. *Ἡ τροφοδοσία τοῦ λαοῦ εἰς τὴν ἔρημον Σίν.* 16, (1)-36. α'.) ἄφιξις εἰς τὴν ἔρημον Σίν, στ. 1. β'.) γογγυσμοὶ τοῦ λαοῦ ἐπὶ ἐλλείψει τροφῆς, στ. 2-3. γ'.) Ὁ Θεὸς ὑπόσχεται εἰς τοὺς Ἑβραίους ἄρτον οὐράνιον καὶ δίδει σχετικὰς ὁδηγίας διὰ τὴν συλλογὴν τοῦ ἄρτου τούτου, στ. 4-6. δ'.) Ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἄαρὼν ἀναγγέλλουσιν εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας τὴν περὶ τροφῆς πρόνοιον τοῦ Θεοῦ· δικαίᾳ μομφῇ κατὰ τῆς διαγωγῆς τοῦ λαοῦ, στ. 6-8. ε'.) Ὁ Μωϋσῆς ἀναγγέλλει εἰς τὸν λαόν διὰ τοῦ Ἄαρὼν τὴν ἐπιεικῆμενην θεῖαν ἐπέμβασιν διὰ τὴν τροφοδοσίαν, στ. 9, ὁ δὲ Θεὸς ἐπαναλαμβάνει εἰς τὸν Μωϋσέα δοθείσας ὑποσχέσεις, στ. 10-12. στ'.) οἱ ἄρτονες, στ. 13α. ζ'.) τὸ

μάννα, στ. 13β-15. η') Ὁδηγία τοῦ Μωϋσέως ὡς πρὸς τὴν συλλογὴν τοῦ μάννα, στ. 16-18. θ') δευτέρα ὁδηγία ὡς πρὸς τὴν βρωσὴν τοῦ μάννα, στ. 19-21. ι') τρίτη ὁδηγία εἰδικῶς διὰ τὸ Σάββατον, στ. 22-30. ια') ἀναδρομικὴ σημειωσις περὶ τοῦ ὀνόματος, τῆς μορφῆς καὶ τῆς γεύσεως τοῦ μάννα, στ. 31. ιβ') ἡ χρυσὴ στάμνος πλήρης μάννα εἰς αἰώνιον μνημόσυνον τοῦ θαύματος τῆς διατροφῆς, στ. 32-34. ιγ') διάρκεια τῆς πτώσεως τοῦ μάννα, στ. 35, καὶ ὑπολογισμὸς τοῦ μετροῦ «γομόρ», στ. 36.

3ον. Σταθμὸς ἐν Ῥαφιδεῖν. 17,1 7. α') Ἀπὸ τῆς ἐρήμου Σιν εἰς τὴν ἀνυδρον Ῥαφιδεῖν, στ. 1. β') Πικρότατοι γογγυσμοὶ τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ Μωϋσέως ἐπὶ τῇ ἔλλειψει ὕδατος, στ. 2-3. γ') Τὸ θαῦμα τῆς παροχῆς ὕδατος, στ. 4-7: ἡ προσευχὴ τοῦ Μωϋσέως, στ. 4. η) θεία διαταγὴ, 5 6α' ἡ ἐκτέλεσις αὐτῆς, στ. 6β'. Ἱστορικὸν συμπέρασμα, στ. 7.

4ον. Ἐπίθεσις τῶν Ἀμαληκитῶν κατὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐν Ῥαφιδεῖν καὶ κατατρόπωσις τῶν Ἀμαληκитῶν. 17, (8)-16. α') Ἐναγῆς τῆς μάχης, στ. 8-10. β') Ὁ Μωϋσῆς προσευχόμενος ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς μάχης, στ. 11-12. γ') Νικηφόρον τέλος τῆς μάχης καὶ διπλᾶ μνημεῖα τῆς νίκης, στ. 13-16: ἡ καταστροφὴ τῶν ἐχθρῶν, στ. 13' τὰ δύο μνημεῖα, ἡ καταγραφὴ εἰς βιβλίον, στ. 14-15' ἡ οἰκοδομὴ θυσιαστηρίου, στ. 16.

5ον. Ἐπίσκεψις τοῦ Ἰσθόρ πρὸς τὸν Μωϋσέα. 18,1-12. α') Ὁ πενθερὸς τοῦ Μωϋσέως Ἰσθόρ φέρει εἰς τὸν Μωϋσέα τὴν σύζυγόν του Σεπφώρα καὶ τοὺς δύο υἱοὺς του, στ. 1-4. β') Ὁ Ἰσθόρ φθάνει εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἰσραηλιτῶν, στ. 5 8. γ') Εὐσεβῆ συναισθημάτων τοῦ Ἰσθόρ ἐπὶ τῇ ἐξιστορήσει τῶν γενομένων ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ Μωϋσέως, στ. 9-12: ἔκφρασις τῶν συναισθημάτων τούτων διὰ λόγων, στ. 9-11' διὰ πράξεων, στ. 12.

6ον. Σύστασις τοῦ θεσμοῦ τῶν ἐβδομήκοντα κριτῶν. 18,13-27. α') Ἡ ἀφουρμὴ τῆς συστάσεως, στ. 13-16. β') Ἡ σύστασις τοῦ θεσμοῦ, στ. 17-27: ὁ πενθερὸς τοῦ Μωϋσέως ζωνηρῶς ἀποκρούει τὸ νὰ κρίνῃ αὐτοπροσώπως ὁ Μωϋσῆς τὸν λαόν, ὡς ἐπρατε μέχρι τοῦδε, στ. 17-18' τὸ προτεινόμενον παρ' αὐτοῦ σχέδιον, στ. 19-23' ὁ Μωϋσῆς ἀσπάζεται τὴν συμβουλήν τοῦ πενθεροῦ του, οὕτω δὲ ἐγκαθιδρύει τὸν θεσμόν τῶν ἐβδομήκοντα κριτῶν, ἐκλεγέντων ὑπὸ τοῦ λαοῦ. Ἡ ἐκτέλεσις τοῦ σχεδιοῦ ἐγένετο μετὰ τὴν κατασκευὴν τῆς Σκηνῆς τοῦ Μαρτυρίου. Πρβλ. Δευτερονομ. 1,9-15.

Γ' ΕΓΚΑΘΙΔΡΥΣΙΣ ΤΗΣ ΘΕΟΚΡΑΤΙΑΣ ΚΑΙ ΙΔΡΥΣΙΣ ΤΗΣ ΣΚΗΝΗΣ ΤΟΥ ΜΑΡΤΥΡΙΟΥ. 19, 1-40, 38.

Α'. Στάθμευσις ἐν Σινᾷ καὶ προπαρασκευαστικὰ τῆς Θεοκρατικῆς Διαθήκης. 19,1-25.

1ον. Οἱ Ἰσραηλιταὶ φθάνουν εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Σινᾶ, στ. 1-2. α') Πρῶσιδιορισμὸς τοῦ χρόνου ἀπὸ τῆς ἐξ Αἴγυπτου ἐξόδου, στ. 1. β') Αὐθημερον ἀφίξις εἰς Σινᾶ ἀπὸ Ῥαφιδεῖν, στ. 2.

2ον. Οἱ Ἑβραῖοι ὑπισχυροῦνται ὑπακοὴν εἰς τὰς ἐντολάς τοῦ Κυρίου. 19,3-8α. α') Ἡ πρότασις τοῦ

Κυρίου, στ. 3-6. β') Ἡ ὑπόσχεσις τοῦ λαοῦ, στ. 7-8α.

3ον. Καθαρισμὸς τοῦ λαοῦ ἐπὶ τῇ προόψει τῆς συνάψεως τῆς «διαθήκης». 19,8β-15. α') Ὁ Θεὸς ἀναγγελλει, ὅτι μέλλει νὰ διακονήσῃ προσωπικῶς τοὺς ὄρους τῆς θεοκρατικῆς διαθήκης, στ. 8β-9. β') Θεῖαι τινες ὁδηγίαι πρὸς παρασκευὴν τοῦ λαοῦ, στ. 10-13: ὁ καθαρισμὸς τοῦ λαοῦ, στ. 10-11' ἡ ἀπαγορευσις καὶ αὐτῆς τῆς ἀφῆς τοῦ ὄρου, στ. 12-13α' πότε ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἄαρὼν θὰ ἀναβῶσιν εἰς τὸ ὄρος, στ. 13β. πρβλ. στ. 24. γ') Ὁ λαὸς καθαριζέται κατὰ τὰς ὁδηγίας τοῦ Μωϋσέως, στ. 14-15.

4ον. Μεγαλειώδης καὶ φοβερὰ ἐμφάνισις τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ 19,16-25. α') Ἡ ἐμφάνισις τοῦ Θεοῦ τὴν πρωΐαν τῆς τρίτης ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ λαοῦ εἰς Σινᾶ, στ. 16-20. β') Καὶ ἄταξ ἔτι ὁ Θεὸς εἰδοποιεῖ τὸν λαόν νὰ μὴ πλησιάσῃ παρὰ πολὺ εἰς τὸ ὄρος, στ. 21-25.

Β' Οἱ ὄροι τῆς Διαθήκης 20,1—23,33.

1ον. Ὁ Δεκάλογος 20,1-17. α') Μικρὰ ἱστορικὴ εἰσαγωγή, στ. 1, β') Πρώτη ἐντολή, στ. 2-3' γ') Δευτέρα ἐντολή, στ. 4-6' δ') Τρίτη ἐντολή, στ. 7' ε') Τετάρτη ἐντολή, στ. 8-11' στ') Πέμπτη ἐντολή, στ. 12' ζ') Ἑκτη, στ. 13' η') Ἐβδόμη, στ. 14' θ') Ὀγδόη, στ. 15' ι') Ἐνάτη, στ. 16' ια') Δεκάτη ἐντολή, στ. 17.

2ον. Ὁ φόβος τοῦ λαοῦ, στ. 18-21. α') Ἐξακολούθησις τῶν σημείων τῆς θεοφανείας, καθ' ὃν χρόνον ὁ Θεὸς ἔλεγε τὸν Δεκάλογον' ὁ φόβος τοῦ λαοῦ, στ. 18-19' β') Ὁ Μωϋσῆς δίδει θάρρος εἰς τὸν λαόν ἀκολουθῶν δὲ εἰσερχεται εἰς τὸν «γνόφον» στ. 20-21.

3ον. Τὸ θυσιαστήριον τοῦ Θεοῦ 20,22-26' α') Μικρὰ εἰσαγωγή εἰς τὰς διατάξεις τὰς ἀφορώσας εἰς τὸ θυσιαστήριον, στ. 22-23' β') Λεπτομέρειαι τινες περὶ τῆς κατασκευῆς καὶ τῆς χρήσεως τοῦ θυσιαστηρίου, στ. 24-26.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΣ.—Ἀπὸ τοῦ στίχου 22 μέχρι τοῦ 23,33 περιλαμβάνεται τὸ οὕτω κληθὲν «Βιβλίον τῆς Διαθήκης», τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὸ β' στάδιον τῆς ἐν Σινᾷ Ἀποκαλύψεως.

4ον. Διατάξεις ἀφορῶσαι εἰς τοὺς δούλους 21,1-11, α') εἰς τοὺς ἀνδρας Ἑβραίους (περὶ τῶν ξένων δούλων, ἴδε Λευίτ. 25,44-46) δούλους, στ. 1-6' β') εἰς τὰς γυναῖκας Ἑβραίας δούλας, στ. 7-11.

5ον. Διατάξεις ἀφορῶσαι εἰς τὴν ἀνθρωποκτονίαν, τὴν πρὸς τοὺς γονεῖς ἀσέβειαν, τὰς ῥήξεις καὶ τὴνφει, καὶ εἰς τὸν νόμον τῆς ταπτοπαθείας, 21, 12-27. α') Ἡ ἀνθρωποκτονία, στ. 12-14' β') Ἀσέβεια πρὸς τοὺς γονεῖς, στ. 15-16' γ') κλοπὴ Ἰσραηλιτοῦ, στ. 17' δ') ῥήξεις, κτυπήματα καὶ τραυματισμοί, στ. 18-19 (πρώτη περίπτωσις) κυρίου κατὰ δούλων, στ. 20-21 (δευτέρα περίπτωσις) γυναικὸς ῥηφθείσης μετὰ τῶν διαμειχόμενων πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ συζύγου τῆς, στ. 22-23 (τρίτη περίπτωσις) ε') ὁ νόμος τῆς ταπτοπαθείας, ὡς πρὸς τοὺς ἑλευθερούς, στ. 24-25, ὡς πρὸς τοὺς δούλους, στ. 26-27.

6ον. Ἀτυχήματα προξενούμενα ὑπὸ τῶν ζώων.

21,28 32, καὶ δυστυχήματα προξενούμενα εἰς τὰ ζῶα, στ. 33-36.

7ον Διατάξεις ἀφορῶσαι εἰς τὴν ζωοκλοπὴν. 22, 1—4. α') ἡ ἐπανόρθωσις κλοπῆς μόσχου ἢ προβάτου, στ. 1. β') περίπτωσις φόνου τοῦ κλέπτου ὑπὸ τοῦ ἰδιοκτῆτου καθ' ἣν στιγμὴν ἐν καιρῷ νυκτὸς κάμνει ὁ κλέπτης διάρρηξιν τῆς θύρας τῆς οἰκίας του, στ. 2'. γ') περίπτωσις φόνου τοῦ κλέπτου ἐν ἡμέρᾳ, στ. 3. δ') περίπτωσις ἐπανορθώσεως, καθ' ἣν ὁ κλέπτης δὲν ἔχει τὸ κλαπέν, στ. 3β'. ε') περίπτωσις αὐτοφώρου συλλήψεως τοῦ ζωοκλέπτου, ἔχοντος ζῶντα τὰ κλαπέντα ζῶα, στ. 4.

8ον Διατάξεις ἀφορῶσαι εἰς φθορὰν ἀγρῶν καὶ ἀμπέλων τοῦ ἄλλου. 22, 5—6. α') ἐν περιπτώσει ἐκουσίας φθορᾶς, στ. 5. β') ἐν περιπτώσει ἀκουσίας φθορᾶς, στ. 6.

9ον Διατάξεις ἀφορῶσαι εἰς τὰς παρακαταθήκας. 22, 7—13. α') περίπτωσις καθ' ἣν ἡ παρακαταθήκη ἐκλάπη ἐκ τῆς οἰκίας τοῦ ἀναλαβόντος τὴν φύλαξιν, στ. 7—9. β') περίπτωσις παρακαταθήκης ζώου, καθ' ἣν τὸ ζῶον ἀπωλέσθη τελείως ἢ ἔγεινε θηριάλωτον, στ. 10—13.

10ον Διατάξεις ἀφορῶσαι εἰς τὸν δανεισμόν ζώου ἢ πράγματος καὶ τὴν ἐνοικίαισιν αὐτοῦ. 22, 14—15. α') περίπτωσις δανεισμοῦ πράγματος ἢ τοῦ ζώου, στιχ. 14—15 α' μὴ παρόντος τοῦ ἰδιοκτῆτου τοῦ καὶ δανιστοῦ ἢ τοῦ πράγματος ἢ ζώου, στ. 14 ἢ ἀπόντος αὐτοῦ στιχ. 15α'. β') περίπτωσις μισθώσεως, στ. 15β'.

11ον Διάφοροι νόμοι εἰς ποικίλας περιστάσεις τοῦ κοινωνικοῦ βίου ἀναφερόμενοι. 22, 16—23, 19. α') σχετικῶς πρὸς τὴν ἐξμίσθωσιν κορῆς ἀμνηστευτου, στ. 16—17. β') σχετικῶς πρὸς τὴν μαγειαν, στ. 18. γ') σχετικῶς πρὸς τὴν κτηνοβλασταν, στ. 19. δ') σχετικῶς πρὸς θυσίας εἰς εἰδωλικὸν, θεοῦς, στ. 20. ε') σχετικῶς πρὸς τοὺς προσηλύτους, τὰς χήρας καὶ τὰ ὀρφανά, στ. 21—24. στ') σχετικῶς πρὸς δανεισμόν χρημάτων καὶ πρὸς ἐνεχυριασμόν τοῦ «ἱματίου τοῦ πλησιον», στ. 25—27. ζ') περὶ σεβασμοῦ πρὸς τὰς ἀνωτέρας Ἀρχάς, στ. 28. η') περὶ τῶν ἀπαρχῶν τῶν καρπῶν καὶ τοῦ οἴνου καὶ ἐλαίου, στ. 29—30. θ') περὶ τοῦ θηριαλώτου κρέατος, στ. 31. ι') νόμοι σχετικοὶ πρὸς τὴν περὶ τοῦ πλησιον κρίσιν. 23, 1—3. ια') περὶ συμπεριφορᾶς πρὸς τὰ πάσχοντα ἢ πλανώμενα ζῶα τοῦ ἐχθροῦ, στ. 4—5. ιβ') νόμοι σχετικοὶ πρὸς τὸ λειτούργημα τὸ δικαστικόν, στ. 6—9. ιγ') περὶ τοῦ σαββατικοῦ ἔτους καὶ τῆς ἡμέρας τοῦ σαββάτου ἐξ ἀπόψεως ἰδιῶτων πτωχῶν, στ. 10—12. ιδ') κατὰ τῆς εἰδωλολατρίας, στ. 13. ιε') περὶ τῶν τριῶν μεγάλων θρησκευτικῶν ἑορτῶν, στ. 14—17: τοῦ Πάσχα, στ. 15. τῆς Πεντηκοστῆς, στ. 16α'. τῆς Σκηνοπηγίας, στ. 16β'. ὑποχρεωτικὴ προσκύνησις εἰς τὴν Σκηνὴν τοῦ Μαρτυρίου (ἢ μετὰ ταῦτα εἰς τὸν ναὸν) ὄλων τῶν ἀνδρῶν κατὰ τὰς τρεῖς ταύτας ἑορτάς, στ. 17. ιστ') νόμοι τινὲς τελετουργικοί, στ. 18—19: ὡς πρὸς τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα, στ. 18. ὡς πρὸς τὴν Πεντηκοστὴν, 19α'. ὡς πρὸς τὴν ἑορτὴν τῆς Σκηνοπηγίας, ἀλλὰ καὶ γενικώτερον, στ. 19β'.

12ον Πῶς ὁ Θεὸς θὰ ἀνταμείψῃ τὴν ὑπακοὴν τοῦ λαοῦ του, 23, 20—33. α') Πρῶτῃ ὑπόσχεσις τοῦ Θεοῦ:

ὁ Θεὸς θὰ φυλάττῃ τὸν λαὸν ἐν περιπτώσει πλήρους αὐτοῦ ὑπακοῆς καὶ θὰ ἔχῃ αὐτὸν «λαὸν περιούσιον» αὐτοῦ, στ. 20—22. β') Δευτέρα ὑπόσχεσις: θὰ ἐκρίνω θῶσιν ὅλα τὰ ἔθνη τὰ κατοικοῦντα τὴν Χαναὰν κατὰ μικρὸν καὶ θὰ κληρονομήσῃ αὐτὴν ὁ «περιούσιος λαός», ἐφ' ὅσον θὰ φαῖ ἡ πιστὸς εἰς τὸν Θεόν, στ. 23—30. γ') θὰ δώσῃ μεγάλην ἔκτασιν εἰς τὴν «χώραν τοῦ Ἰσραὴλ», ἥτοι τὴν Γῆν τῆς Ἐπαγγελίας, ἐφ' ὅσον δὲν ἐπιμυθῆ μετὰ τοῦ εἰδωλολάττρας ὁ λαός, στ. 31—33.

E. I. K.

ΣΥΜΕΩΝ ΜΟΝΑΧΟΣ

[2]

Τι διαπράξομαι ἐγὼ ὁ πάντολμος καὶ δεινὸς μηδέποτε μίαν τῶν θείων αὐτοῦ ἐντολῶν φυλάξας, ἀλλὰ πασῶν καταφρονῶν καὶ εἰς οὐδὲν αὐτὰς λογίζομενος. Ποῖα λοιπὸν εἶδη κολάσεων ἐκδέχεται με τὸν ἄσωτον ἢ πῶς ἔλεύσῃς τινὲς ἐπιτύχω ὁ πάσης ἀκαθαρσίας καὶ πάσης δικαιοσύνης ἀλλότριος; Τοῦ γὰρ εὐεργέτου καὶ Θεοῦ μου παρακούσας καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον λυπήσας τοῖς ἐχθροῖς δαίμοσιν ὑπήκοος γέγονα. Τίς οὖν οὐ θρηνησέι ἐν ἐμοὶ τῷ ἐναγεὶ καὶ βεβήλω ἢ τίς οὐ σκυθρωπάσει καὶ κατηφείας πληρωθῆ καὶ ἀθυμίας ἐν ἐμοὶ τῷ ἐπιθύμῳ καὶ ἀμελεῖ; Τίς οὐ στεναξέι ἐπὶ τῇ ἐμῇ ἀνωσθησίᾳ καὶ ἀφροσύνῃ ὅτι τοῦ παναγάθου Θεοῦ πολλῆς με τιμῆς καὶ ἀλειουρῶν δόξης καταξέωσαντος τούτων ἐγὼ ἀσέτησας τῷ διαβόλῳ ἐξ ὄλης ψυχῆς ἐδουλώθην καὶ πολλῶν κακῶν πρόξενος ἐμαυτῷ γέγονα τῆς τοῦ Πατρὸς δεισοῦ τρυφῆς καὶ τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας τὴν τοῦ πυρὸς γένναν καὶ τὴν εἰς ἄβου ἀπευκταίαν κατοίκησιν ἀφρόνως ἀνταλλαξάμενος; Φεῦ τῆς ἐμῆς ἀναληθίας, μᾶλλον δὲ παραπληξίας καὶ ἀφροσύνης ὅτι τὸν εὐεργετήσαντά με καὶ εἰς ὑψος δόξης ἀναγαγόντα Θεὸν κατελιπὼν ὡς δραπέτης δοῦλος τοῖς πονηροῖς καὶ ἀκαθαρτοῖς δαίμοσιν ἐπιμελῶς ἐμαυτὸν ἐδουλώσα καὶ ὡς εὐνοῦς καὶ πιστὸς ὑπηρέτης τοῖς ψυχοφθόροις αὐτῶν ὑπετάγην θελήμασι καὶ ταῖς ἀλόγοις ὑπήχθη ἐπιθυμίαις θεραπευῶν αὐτοὺς σπουδαίως ἐν πᾶσι τοῖς ἀτόποις αὐτῶν ἐπιτάγμασιν. Ὡ παραβάσις ἢ πάντων κακῶν ὑπερέτις γεγонуῖα τοῖς ἀνθρώποις, μᾶλλον δὲ ἀρχὴ καὶ προκαταρξίς τῶν δεινῶν χρηματίσασα, διὰ σου τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος εἰς φθορὰν κατηνέχθη, διὰ σου ὁ παράδεισος ἔρημος γέγονε, διὰ σου αἱ τούτου πύλαι ἐκλείσθησαν καὶ ὁ παραβάτης Ἀδὰμ τὴν γῆν ἐργάζεσθαι κατεδικιάσθη, διὰ σου ἡ φλογίνη ρομφαία φυλάσσειν τὴν εἴσοδον τοῦ Παράδεισου ἐτάχθη, διὰ σου ὁ τῶν ἀγγέλων συμπολίτης θάνατον ἐλεεινῶς κατεκρίθη καὶ εἰς γῆν ἀποστρέφεσθαι προσετάγη, ἐξ ἧς καὶ προσελήφθη, διὰ σου πάντες οἱ γηγενεῖς φθορᾷ παρεδόθησαν, διὰ σου δάκρυα καὶ ἰδρώτες ἐπὶ πᾶν πρόσωπον τῶν ἀνθρώπων, διὰ σου οἱ πρωτόπλαστοι γυμνωθέντες ἐκρύβησαν. Ὡ παραβάσις διὰ σου ἡ γῆ κεκατήρηται ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἀναβλαστάνειν τῷ τῶν ἀθροῦν γένει, διὰ σου ἐν κόλπῳ καὶ μύχθῳ καὶ ταλαίπωρῳ πολλῶ καὶ ἐν ἰδρῶτι τοῦ προσώπου τὸν ἄρτον ἐσθίειν κατεκρίθημεν, διὰ σου ἀναρῆναι πᾶσα κα-

κία και ἁμαρτία ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν. Ὁ πόσων κακῶν πρόξενος ἢ παρόβρισις γέγονε τοῖς ἀνθρώποις. Ταύτη οὖν ἐγὼ ὁ ταλαίπωρος προσφιλεῖς ἐξημέτιστα παρὰ πάντας τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων και τοῦ θεοῦ μακροσμοῦ ἄλλοτριοις πέφηνα· γέγραπται γὰρ ὅτι μακάριος ἄνθρωπος, ὃς οὐ παρέβη ἐντολήν, οὐτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. Καὶ πάλιν· ἐὰν ἀγαπάτε με, τὰς ἐντολάς τὰς ἐμὰς τηρήσατε. Καὶ αὐτίς· ἐὰν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει και ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτόν, και ὡς ἀληθῶς μακάριος ὁ φυλάσσων ἐντολήν. Διὸ και ὁ προφητᾶναξ λέγει· μακάριος ἄνθρωπος ὁ φοβούμενος τὸν Κύριον ἐν ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ θελήσει σφόδρα· ὁ γὰρ τοιοῦτος ἐν τῷ νόμῳ Κυρίου μελετήσει ἡμέρας και νυκτὸς και ἔσται ὡς τὸ ξύλον τὸ πεφουτευμένον παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων και καρποφορήσει ἐν καιρῷ αὐτοῦ· ὁ γὰρ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ και ἐν ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ, οὐτος τὸν τε Πατέρα και τὸν Υἱὸν ἔχει. Μακάριος οὖν ὅστις τηρήσει ἐντολήν ὅτι θάνατον οὐ μὴ γεύσεται, ἀλλὰ μεταβήσεται ἀπὸ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν. Ταύτην φυλάξας Ἐνώχ μετετέθη θανάτου μὴ γευσάμενος. Ταύτας και πάντας οἱ δίκαιοι φυλάξαντες οὐρανοπολίται γενόμενοι. Τούτους οὖν και σὺ ψυχὴ ἀθλία και διανοοῦ ἐν τοῖς προστάγμασι Κυρίου και ἐν ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ μελέτα διηγεῖσθαι· αὐτὸς γὰρ τηρήσει τὴν καρδίαν σου και ἡ ἐπιθυμία τῆς σοφίας δοθήσεται σοι. Ἐξορῆται γὰρ μὴ ποίει κακὸν και οὐ μὴ σε καταλάβει κακόν. Ἀπόστηθι ἀπὸ ἀδίκου και ἐκκλινεῖ ἀπὸ σοῦ. Ἐν ὄλῃ δυνάμει σου ἀγάτησον τὸν ποιήσαντά σε και αὐτὸς ἕλεος γενήσεται Ἐπισημῶς; Μετανόησον. Παρέβης. Μηκέτι προσθήσ. Βάλε ἀρχὴν και μετανόησον παρὰ τῶν παρελθόντων. Ἐπέε τὰς ἀνομίας σου τῷ Κυρίῳ και μὴ ἀισχυνθήσ· λέγει γὰρ και ἔστιν αἰσχύνῃ δόξα και χαρά. Ὁ επικαλύπτων ἀσέβειαν αὐτοῦ οὐκ εὐδοκῆσεται, ὁ δὲ ἐξομολογούμενος και ἐλέγχων ἀγαπηθήσεται. Μνήσθητι τοῦ ὄψματος τοῦ προφήτου και μὴ ἀμέλει, ἀλλὰ μετανόησον. Φησι γὰρ ὅτι τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ ἀναγγεῖλῶ και μεμνήσσω ὑπὲρ τῆς ἁμαρτίας μου. Φιλάνθρωπος γὰρ ἔστιν εἰς τὸ συγχωρεῖν ἁμαρτίας και ἀμνησίκακος· αὐτὸς γὰρ εἶπε διὰ τοῦ προφήτου ἐπιστρέφητε πρὸς με ἐξ ὄλης καρδίας ὑμῶν και διαορήξατε τὰς καρδίας ὑμῶν και μὴ τὰ ἱμάτια ὑμῶν. Καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς προφήτης φησὶ και ἐπιστρέφητε πρὸς Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν ὅτι ἐλεήμων και οἰκτιρῶν ἐστὶ μακρόθυμος και πολυέλεος και μετανῶν ἐπὶ κακίαις ἀνθρώπων. Τίς οἶδεν εἰ ἐπιστρέψει και μετανόησει. Διὸ ψυχὴ παναθλία μετανόησον. Ἔως ποτε παραβαίνεις και οὐ συνήσεις; Οὐκ οἶδας ὅτι κακὸν ἢ παρόβρισις δι' αὐτῆς γὰρ ὁ Σαουλ τῆς βασιλείας ἐξέπεσε και τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ και τὸ πονηρὸν και ἀκάθαρτον πνεῦμα ἀπέπνυγεν αὐτόν. Δι' αὐτῆς ἢ κίβωτος τοῦ Θεοῦ ὑπὸ τῶν ἀλλοφύλων ἐλήφθη παρανομησάντων τῶν υἱῶν Ἡλεὶ τοῦ ἱερέως, οἱ και δεινῶς ἐν τῷ πολέμῳ ἀνηρέθησαν. ὁ δὲ πατήρ αὐτῶν συναπώλετο ταῖς ἀνομίαις αὐτῶν διὰ τὸ μὴ νουθετῆσαι αὐτούς. Δι' αὐτῆς ὁ Σολομών τῆς βασιλείας ἐξέπεσεν· ἔλαβε γὰρ, φησι, γυναῖκα ἀλλοτρίαν ἐκ τῶν ἐθνῶν, ὧν ἀπέειπε Κύ-

ριος τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ οὐκ εἰσελεύσεσθε εἰς αὐτοὺς και αὐτοὶ οὐκ εἰσελεύσονται εἰς ἡμᾶς, ἵνα μὴ ἐκκλινῆτε και εἶπε Κύριος πρὸς Σολομών, ἀνθ' ὧν ἐγένετο ταῦτα μετὰ σου και οὐκ' ἐφύλαξας τὰς ἐντολάς μου και τὰ προστάγματά μου, ἀ ἐνετείλαμην σοι διαορήσων διαορήξω τὴν βασιλείαν σου ἐκ χειρὸς σου και δώσω αὐτὴν τῷ δούλῳ σου. Μακάριος τοίνυν ὁ φυλάσσων ἐντολήν, ὃς οὐκ ἐξέκλινεν ἐξ αὐτῆς τὴν ἑαυτοῦ ὁδὸν οὔτε δεξιὰ οὔτε ἀριστερὰ και ὃς ἐφύλαξε τὰ δικαιώματα Κυρίου, τούτου οὐκ ἔσται ἐπ' ἐσχάτων τῶν αὐτῶν. καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος διὰ τοῦ προφήτου· και νῦν ἐὰν ἀκοῆ ἀκούσητε τῆς φωνῆς μου και φυλάξητε διαθήκην μου, ἔσσεθέ μοι λαὸς περιοῦσιος ἀπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν. Ἐγὼ γὰρ εἰμι Κύριος ὁ Θεὸς, Θεὸς ζηλωτῆς ἀποδιδοῦς ἁμαρτίας πατέρων ἐπὶ τέκνα ἐπὶ τρίτην και τετάρτην γενεάν τοῖς μισοῦσί με και ποιῶν ἕλεος εἰς χιλιάδας τοῖς ἀγαποῦσί με και τοῖς φυλάσσουσι τὰ προστάγματά μου. Καὶ πάλιν ἐὰν ἀκοῆ ἀκούση τῆς φωνῆς μου και ποιῆση πάντα ὅσα ἐν εἶπω σοι ἐχθραίνων ἐχθραίνω τοῖς ἐχθροῖς σου και ἀντικείσομαι τοῖς ἀντικειμένοις σου· προπορεύεται γὰρ ὁ ἄγγελός μου ἡγοούμενός σου. Μακάριοι τοίνυν οἱ φυλάσσοντες τὴν ἐντολήν αὐτοῦ ὅτι οὕτοι οὐκ ἐλαττωθήσονται παντὸς ἀγαθοῦ, ἀλλ' ἐν δόξῃ στεφανωθήσονται και υἱοὶ Ἰσραὴλ κληθήσονται καθὼς ὁ προφήτης φησὶν, ἐὰν ἀκούσητε, τῆς φωνῆς Κυρίου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν φιλάσσειν πάτας τὰς ἐντολάς αὐτοῦ, ὅσας ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν σήμερον, ποιεῖν τὸ καλὸν και τὸ ἄρεστόν ἐναντι Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου υἱοὶ ἔσσεσθε Κυρίου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

Οὐαὶ δὲ μοι τῷ ἁμαρτωλῷ ὅτι παραβίβηκα τὰς ἀρχὰς σου και θείας ἐντολάς τοῦ Κυρίου. Οὐαὶ τῷ ἀθλίῳ, τί ποιήσω ὁ παρόνομος ὅτι παρανομητῆς κατὰραν παρὰ Κυρίου ἔλαβον ἐπικατάρατος γὰρ ἐστί παρὰ Κυρίου πᾶς παρόνομος καθὼς και ὁ θεὸς Λαβὶδ φησὶν· ἐπετίμησας ὑπερηράνους ἐπικατάρατοι οἱ ἐκκλινόντες ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου. Καὶ ἕτερος προφήτης φησὶν· ἐπικατάρατος πᾶς ἄνθρωπος ὃς οὐκ ἐμμένει ἐν τοῖς λόγοις Κυρίου τοῦ ποιῆσαι αὐτούς· ἔσται γὰρ, φησὶν, ἐὰν μὴ ἀκοῆ ἀκούση τῆς φωνῆς Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου φυλάσσειν και ποιεῖν πάσας τὰς ἐντολάς αὐτοῦ, ὅσας ἐγὼ ἐντέλλομαι σοι σήμερον και εἰσελεύσονται πρὸς σε πᾶσαι αἱ κατάραὶ αὐταὶ και καταλήψονται σε διὰ τὰ πονηρὰ σου ἐπιτηδεύματα.

Οὐαὶ τῷ ἀθλίῳ ἐπικατάρατος ἐγὼ ἀπεφάνθην ὅτι οὐκ ἠθέλησα εἰσακοῦσαι τῆς φωνῆς Κυρίου τοῦ Θεοῦ μου, οὐδὲ ἐφύλαξα τὰς ἐντολάς αὐτοῦ και τὰ δικαιώματα αὐτοῦ, ὅσα ἐνετείλατό μοι. Οὐαὶ σοι ψυχὴ ἀθλία ὅτι κατὰ πάντα ὁμοιωθήσ τῷ παρόνομῳ Ἰσοβθάμ, ὃς ἐγκατέλιπε Θεὸν ζῶντα και ἐπλήρησεν ἑαυτῷ δύο χρυσᾶς δαμάλις και ἐλάτρευσεν αὐταῖς. Καὶ σὺ τοίνυν τούτῳ ὁμοιωθεῖσα ἐν παρανομίᾳ και καταλήψουσα τὸν εὐεργέτην σου τὰς ζωηρὰς ἐντολάς ἐσησας ἐαυτῷ νοητὰς δύο δαμάλις και ἐλάτρευσας ταύτας, αἰτινὲς εἰσι θυμὸς και ἐπιθυμία. Οὐαὶ ψυχὴ ἕως ποτε ἠττωμένη αὐτῶν συναπώλει τούτοις. Ἀπὸν διεγέρθητι και λάβε διόρθωσιν τοῦ μηκέτι παραβαίνειν τὴν θείαν ἐντολήν τοῦ Θεοῦ σου, ἀλλ' ἔγρα-

ψόν τὸν νόμον αὐτοῦ ἐν ταῖς πλαξὶ τῆς καρδίας σου. Καὶ ἔρ'ν τοῦτο ποιήσης καὶ ἐπιστροφῆς μετανοοῦσα ἐπὶ Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου πάντα ὃ ἐὰν αἰτήσῃ παρ' αὐτοῦ λήψαι ταχέως καὶ τῆς δεήσεώς σου εἰσακούσεται καὶ σώσει σε ὅτι ἡ ἐντολὴ τοῦ Κυρίου οὐχ ὑπέρογκός ἐστι οἷδὲ πάλιν μακρὰν ἀπὸ σου ἐστίν, οὐκ ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω ἐστίν, ἵνα μὴ εἴπῃς πῶς ἀνοθήσομαι εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ λήψομαι ταύτην καὶ ἀκούσασα ταύτην φυλάξω καὶ ποιήσω. Οἷδὲ πάλιν πέραν τῆς θαλάσσης ἐστίν, ἵνα μὴ προφησίῃς κόπον ἢ καὶ ναυάγιον καὶ εἴπῃς πῶς διαπεράσω τὸ πέλαγος τῆς θαλάσσης καὶ λήψομαι ταύτας. Λοιπὸν οὐδεμία σοι ἔσται πρόφασις· ἐγγυὲ γὰρ σοι ἐστίν, ἐγγυὲ σφόδρα, ἐν τῷ στόματι σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ταῖς χερσὶ σου ποιεῖν αὐτήν· ὁ γὰρ Κύριος θέλων ἐκκόψαι σου πᾶσαν πρόφασιν δέδωκε ταύτην πρὸ προσώπου σου καὶ προέβηκε σοι πῆν καὶ ὕδωρ, ἰγθὺν καὶ ὄψιν, ἄρτον καὶ λίθον, ἵνα, ὃ θέλεις, λάβῃς. Ἔδειξε σοι τὴν ζωὴν καὶ τὸν θάνατον, τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακὸν καὶ δέδωκέ σοι ἐξουσίαν ἐκλέεσθαι, ὃ θέλεις. Ἐὰν γὰρ εἰσακούσῃ τῶν ἐντολῶν Κυρίου καὶ ποιήσῃς τὰ δικαιώματα αὐτοῦ καὶ τὰς κρίσεις αὐτοῦ καὶ προεῦση ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ, κακεῖνος εὐλογήσῃ σε καὶ μακροίῃ σε, καθὼς ὁ προφήτης φησὶν· ἡ ἐντολὴ Κυρίου τηλαυγῆς φωτίζουσα ὀφθαλμούς, ὃ φόβος Κυρίου ἀγνὸς διαμένει εἰς αἰῶνα αἰῶνος, τὰ ῥήματα Κυρίου ἀληθινὰ δεικναιωμένα ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐπιθυμητὰ ὑπὲρ χρυσίου καὶ λίθου τίμον πολὺν καὶ γλυκύτερα ὑπὲρ μέλι καὶ κηρίον. Καὶ γὰρ ὁ δοῦλος σου φυλλάσων αὐτὰ ἀνταπόδοσις πολλή.

Ἴδου ἐδιδάχθης τὴν ἐκ τῶν θείων Γραφῶν ὑπεροχὴν καὶ τὸ κάλλος τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐδόθη σοι ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος, ἡ εὐλογία καὶ ἡ κατάρα. Διὸ ἐκλεξὸν τὴν ζωὴν, ἵνα ζήσῃς σὺν Κυρίῳ ζωὴν ἀτελείτητον καὶ λάβε κατά νοῦν τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ, ὃς ἀπεστάλη παρὰ Κυρίου ἐξ Ἰουδαίας εἰς Βεθλὴλ, ὅταν ἀνέβῃ Ἰεροβοὰμ πρὸς τὸ θυσιαστήριον, ὃ ᾠνοδόμησε τοῦ θῆσαι ἐκεῖσε ταῖς χουσαῖς δαμάσειν, ὡς ἐποίησε. Τοῦτον τοίνυν μὴ φυλάξαντα τὸν λόγον τοῦ Κυρίου ἐπάταξε λέων καὶ ἐν τῇ δὲ εὐ εἰτελεύτησεν. Ἀναβάντος γὰρ τοῦ Ἰεροβοὰμ ἰδοὺ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ παρεγένετο ἐξ Ἰουδαίας ἐν λόγῳ Κυρίου εἰς Βεθλὴλ. Καὶ Ἰεροβοὰμ εἰστήκει ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τοῦ ἐπιθῆσαι καὶ ἐπεκάλεσεν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἐν λόγῳ Κυρίου καὶ εἶπε πάντα ὅσα ἐλάλησεν αὐτῷ ὁ Κύριος καὶ ἀνέστρεψε δι' ἄλλης ὁδοῦ. Μαθὼν δὲ τις πρεσβύτερος ἐκ τῶν προφητῶν ὅσα ἐποίησεν, ὅπως διέρορξε τὸ θυσιαστήριον καὶ ἐξήρανε τὴν γείρα τοῦ βασιλέως Ἰεροβοὰμ καὶ ἐπροεῦθη κατόπισθεν τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ. Καὶ εὐρὼν αὐτὸν καθήμενον ὑπὸ δρυὸν εἶπεν αὐτῷ· δεῦρο μετ' ἐμοῦ καὶ φάγε ἄρτον. Καὶ εἶπεν· οὐ μὴ δύνωμαι τοῦ ἐπιστρέψαι μετὰ σου οὐδὲ φάγωμαι ἄρτον, οὐδὲ πίωμαι ὕδωρ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ ὅτι οὕτως ἐντέταλται μοι παρὰ Κυρίου λέγοντος· ἐπιστρέψον αὐτὸν πρὸς ἐαυτὸν καὶ τὸν οἶκόν σου καὶ φάγετε ἄρτον καὶ πίετε ὕδωρ. Καὶ ἐψεύσατο αὐτῷ. Καὶ ἐν τῷ ἐσθίειν αὐτὸν ἐπὶ τραπέζης ἐγένετο λόγος Κυρίου πρὸς τὸν προφήτην

τὸν ἐπιστρέψοντα αὐτὸν καὶ εἶπε πρὸς τὸν ἀνθρώπον τοῦ Θεοῦ, τὸν ἤκοντα ἐξ Ἰουδαίων λέγων· τάδε λέγει Κύριος, ἄνθ' ὧν περὶ ἐπίκονας τὸ ῥῆμα Κυρίου καὶ οὐ φύλοξας τὴν ἐντολήν, ἣν ἐνετείλατό σοι Κύριος ὁ Θεός σου, οὐ μὴ εἰσέλθῃ τὸ σῶμά σου εἰς τάφον τῶν πατέρων σου. Καὶ ἐγένετο μετὰ τὸ φάγειν αὐτὸν ἄρτον καὶ πίνειν ὕδωρ καὶ ἐπέσαξεν αὐτῷ τὴν ὄνον τῷ προφήτῃ καὶ ἐπέστρεψε καὶ ἀπῆλθε καὶ εὗρεν αὐτὸν λέων ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ἐθανάτωσεν αὐτόν. Ὅσα· ψυχὴ πόσα ποιεῖ ἡ παράβασις καὶ φεῖγες αὐτήν· αὕτη γὰρ ἐστίν ἡ ῥογαία ἀμορτία, ἡ θανάτῳ κατακρίνασα τὸν πρωτόπλαστον Ἀδὰμ καὶ οὕτῃ ἀκμὴν τοῦ ἐν αὐτῇ παραπεσόντος θανατοῦ καὶ οὐ ζωογονεῖ.

Ἐννοεῖ μοι καὶ ἕτερον ὑπόδειγμα, ὅμοιον τούτῳ τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ Θεοῦ, ὃς ἦν ἐκ τῶν υἱῶν προφητῶν καὶ εἶπε πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ ἐν λόγῳ Κυρίου ἀτάξον δή με. Καὶ οὐκ ἠθέλησεν ὁ ἄνθρωπος πατάξει αὐτόν. Ἀνθ' ὧν οὐκ ἤκουσας τῆς φωνῆς Κυρίου ἰδοὺ σὺ ἀποτρέχεις ἅπ' ἐμοῦ καὶ πατάξει σε λέων. Καὶ ἀπῆλθεν ἅπ' αὐτοῦ. Καὶ εὗρίσκει αὐτὸν λέων καὶ ἐπάταξεν αὐτόν. Οἷμοι ψυχὴ ὁποῖος κακὸς ἐργάνης ἐστίν ἡ παράβασις. Αὕτη καὶ τὸν Ὁγ βασιλέα Ἰσραὴλ ἀπέκτεινε διὰ τὸ παραβῆναι τὸν λόγον Κυρίου καὶ ζωογονῆσαι υἱὸν Ἄδερ τὸν βασιλέα Συρίας. Ἐπροεῖθη γὰρ φησὶν ὁ προφήτης καὶ ἔσθη τῷ βασιλεὶ Ἰσραὴλ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ καὶ κατεδείσατο ἐν τελαμῶνι τοῦ ὀφθαλμοῦ αὐτοῦ. Καὶ ἐγένετο ὡς ὁ βασιλεὺς παρεπορεύετο καὶ οὗτος ἐβόα πρὸς τὸν βασιλέα καὶ εἶπεν· ὁ δοῦλός σου ἐξῆλθεν ἐπὶ τὴν στρατείαν τοῦ πολέμου καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ εἰσήγαγε πρὸς με ἄνδρα καὶ εἶπε πρὸς με· φύλαξον τοῦτον τὸν ἄνδρα, ἐὰν ἐκπηδῶν ἐκπηδήσῃ καὶ ἔσται ἡ ψυχὴ σου ἀντὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἢ τάλαντον ὄρουρου τίσεις. Καὶ ἐγενήθη ὡς περιεγράφατο ὁ δοῦλός σου ὡς καὶ ὡς καὶ αὐτὸς οὐκ ἦν. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν ὁ βασιλεὺς· ἰδοὺ καὶ τὰ ἔνεδρα παρ' ἐμοῦ ἐφόνευσας καὶ ἔσπευσε καὶ ἀφείλε τὸν τελαμῶνα ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. Καὶ ἐπένω αὐτὸν ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ ὅτι ἐκ τῶν προφητῶν οὗτος καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν· τάδε λέγει Κύριος, διότι ἐξήνεγκας ἄνδρα ὀλέθριον ἐκ τῆς χειρός μου καὶ ἔσται ἡ ψυχὴ σου ἀντὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ καὶ ὁ λαός σου ἀντὶ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Οἷμοι ψυχὴ ἀθλία. Ἴδου ὁ μὲν Ἀχαάβ διὰ μίαν παράβασιν θάνατον κατεκρίθη καὶ ἕτερος ὁ μὴ πατάξας τὸν εἰπόντα αὐτῷ πᾶταξόν με καὶ οὗτος διὰ μίαν παράβασιν ὑπὸ λέοντος συνετριβή καὶ ἐθανάτωθη. Σὺ δὲ τί ποιήσεις παμμίαρε καὶ παράνομε ψυχὴ καθ' ἐκάστην ὥραν καὶ στιγμὴν παραβαίνουσα τὰς θείας ἐντολάς τοῦ Κυρίου; Οἷμοι τάλαινα καὶ δειλίαι, τίς σε λοιπὸν ἐλεήσει, ποῖαις δὲ κολάσει καὶ τιμωραῖς κατακριθήσει ταῦτα καθ' ἐκάστην ποιούσα καὶ ἀεὶ παρανομοῦσα καὶ μὴ παυομένη; Οἷμοι ὁ μακάριος ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ ἅταξ παραπεσὼν καὶ ἐν ἀγνοίᾳ χλευασθεὶς παρὰ τοῦ ψευδοῦς προφήτου οὐδεμιᾶς συγγνώμης ἔτυχεν, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ θηρίου ἐθανάτωθη. Σὺ δὲ οὐκ ἐν ἀγνοίᾳ, οὐδὲ ἀπαξ, ἀλλὰ συνεχῶς ἐν γνώσει παραβαίνουσα τὰς ἀχράντους καὶ θείας ἐντολάς, ποῖας συγγνώμης ἀξιωθήσῃ ἢ ποῖα κολάσει οὐ κατακριθήσῃ; Τίς οὖν μὴ θρηνήσει σε ἢ

τις οὐ στενάζει ἐπὶ τῇ παντελεῖ ἠπωλείᾳ σου. Οἷοι ψυχὴ. φοβερὰ καὶ φορικώδης ἡ διήγησις, θρόνου τε καὶ πάθους δέξαι· ὅταν γὰρ ἐννοήσω τὸν ἄνθρωπον τοῦ Θεοῦ πῶς ἐγλεινάσθη διὰ πονηρίας καὶ ψευδοῦς γλώττης τοῦ προσβύτου ἀβῶφ συνεχόμενος ἰλιγγιῶ καὶ τρέμω. Καλῶς γὰρ εἶπεν ὁ θεὸς Δαβὶδ εὐχόμενος πρὸς Κύριον· ἀπωλείς πάντας τοὺς λαλοῦντας ψεῦδος. Ἐν τούτῳ γὰρ ἐπληρώθη τὸ ὑπὸ τοῦ Ἱερουμίου ρηθέν· ἕκαστος παρὰ τοῦ φίλου αὐτοῦ καταπαίζεται. Ἀλήθειαν οὐ μὴ λολήσουσι, μεμάθηκον ἡ γλώσσα αὐτῶν λαλεῖν ψευδῆ. Ἦδίκησαν καὶ οἱ διέλιπον τοῦ ἐπιστρέφειν τόκος ἐπὶ τόκον, δόλος ἐπὶ δόλῳ, οὐκ ἠθέλησαν εἰδέναι μέφεισι Κύριος, διὰ τοῦτο τάδε λέγει Κύριος τῶν δυνάμεων· Ἴδου ἐνὸς πυρώσω αὐτοὺς καὶ δοκιμάσω αὐτοὺς ὅτι πῶς ποιήσω ἀπὸ προσώπου πονηρίων τοῦ λαοῦ μου. Βολίς τιτρώσκουσα ἡ γλώσσα αὐτῶν δόλια δόματα τοῦ στόματος αὐτοῦ τῷ πλησίον αὐτοῦ λαλεῖν εἰρηνικὰ καὶ ἐν αὐτῷ ἔχει τὴν ἔχθραν. Μὴ γὰρ ἐπισκέψωμαι λέγει Κύριος ἡ ἐν λαῷ τοιούτῳ οὐκ ἐκδικήσει ἡ ψυχὴ μου.

Ταῦτα τολύμυ ἀκούσασα ψυχὴ μου ταλαίπωρε ἀνάνηψον καὶ διεγέρθητι πρὸς ἐργασίαν τῶν θεῶν αὐτοῦ ἐντολῶν καὶ τὸν βαρύτερον τῆς ἀμελείας ὕπνον ἀπόρριψον ἀπὸ σοῦ καὶ τὸν σὸν λογισμὸν παντὸς μολυσμοῦ καὶ πάσης βιτωκῆς ἀκαθαρσίας καθαρὸν ἀπεργασμένην πρόσελθε τῷ φιλανθρώπῳ Θεῷ βεῶσα σὺν δάκρυσιν αὐτῶ καὶ λέγουσα· Κύριε σκέπασόν με ἀπὸ τῆς γαλεπῆς παροβάρσεως καὶ ὡς μόνος μακρόθυμος ἐλευθέρωσόν με τῶν ἀπειρῶν αὐτῆς ὀλισθημάτων, ὅπως διὰ παντὸς δοξάζω καὶ εὐλογῶ τὸ πανάγιον ὄνομά σου τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

(Τέλος)

K. I. Δ.

IOANNOY N. KAPMIPH

Ο ΑΝΕΚΔΟΤΟΣ ΛΟΓΟΣ

“ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΔΥΣΑΝΑΣΧΕΤΟΥΝΤΑΣ
ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΕΚ ΤΩΝ ΕΘΝΩΝ ΕΠΑΓΟΜΕΝΑΣ
ΗΜΙΝ ΘΛΙΨΕΙΣ,
ΤΟΥ ΠΑΧΩΜΙΟΥ ΡΟΥΣΑΝΟΥ

Ἦ διὰ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως συντελεσθεῖσα καθυπτάξις τῶν Ἑλλήνων καὶ γενικώτερον τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν ὑπὸ τοὺς ἑτεροθρήσκους Τούρκους, τὰ ἐπακολουθήσαντα δεινοπαθήματα τῶν ὑποδούλων καὶ ἡ παρακμὴ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐγέννησε παρὰ πολλοῖς ἐξ αὐτῶν τὴν ἀπορίαν· πῶς καὶ διατὶ ὁ Θεὸς ἐπέτρεψε τὴν ὑποδούλωσιν τῶν «ἀγαπῶντων καὶ σεβομένων» αὐτῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν ὑπὸ τὸν ἐπαχθῆ ἄλλόπιστον τουρκικὸν ζυγόν. Ἐπειδὴ δ' ἐντεῦθεν ἤρξαντό τινες τῶν διαπορούτων «δυσανασχετοῦντες καὶ τὴν θεῖαν πρόνοιαν λοιδοροῦντες», καὶ οὕτω κατασκανδαλίζοντες τοὺς ἀπλουστέρους, ἐπεχείρησαν πολλοὶ θεολόγοι νὰ δώσωσιν ἱκανοποιητικὴν τινα ἀπάντησιν εἰς τὸ συνταράσσον τὰς καρδίας τῶν πιστῶν ἔρω-

τηματικὸν τοῦτο. Οὕτω λ. χ. ἤδη αὐτὸς ὁ πρῶτος μετὰ τὴν ἄλωσιν Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως γενόμενος Γεννάδιος Σχολάριος ἠσχολήθη περὶ τὸ ζήτημα τοῦτο ἐν τῷ ἑαυτοῦ «Διαλόγῳ Χριστιανοῦ μετ' Ἰουδαίου», κατ' αὐτὸν δὲ καὶ πολλοὶ ἄλλοι. Μεταξὺ τούτων συγκαταλέγεται καὶ ὁ Παχώμιος Ρουσᾶνος, γράψας πρῶτον μὲν τὴν ἐρωταπόκρισιν «Ἀπορῶ πῶς τοὺς Τούρκους, ἀσεβεῖς ὄντας, ἀφήκεν ὁ Θεὸς καθ' ἡμῶν, ἀγαπῶντων αὐτὸν καὶ σεβομένων»², εἶτα δὲ καὶ τὸν κατωτέρω δημοσιευόμενον «Λόγον ὑπεραπολογητικὸν τε καὶ ἠθικὸν πρὸς τοὺς δυσανασχετοῦντας πρὸς τὰς ἐκ τῶν ἐθνῶν ἐπαγομένας ἡμῖν θλίψεις καὶ τὴν θεῖαν πρόνοιαν λοιδοροῦντας»³. Ὁ λόγος οὗτος περιέχεται ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 593 (Λάμπρου 4713) κώδικι τῆς ἱερᾶς μονῆς Ἰβήρων τοῦ ἁγίου Ὁρους⁴, ὡς καὶ ἐν δυσὶ Νανιανοῖς κώδιξι τῆς ἐν Βενετίᾳ Βιβλιοθήκης τοῦ ἁγίου Μάρκου, ἧτοι ἐν μέρει μὲν τῷ 125 φ. 157—160, δλόκληρος δ' ἐν τῷ 127 φ. 167—189⁵, ὅθεν καὶ ἐκδίδεται νῦν τὸ πρῶτον ἐνταῦθα.

Ὡς καὶ ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς γίνεται δῆλον, ὁ Ρουσᾶνος ἐπιδιώκει διὰ τοῦ πονηματίου του τούτου διπλοῦν τινα σκοπὸν· ἦτοι τοῦτ' ἂν μὲν ἀπολογητικόν, προσπαθῶν νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ὑποδούλωσιν τῶν χριστιανῶν καὶ ν' ἀπαντήσῃ πρὸς τοὺς «ἀσυνέτους καὶ καταδίκους» ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἐνεκάλουν τὸν Χριστὸν «διὰ τὰς ἐκ τῶν βαρβάρων ἐπαγωγὰς», τοῦτο δὲ ἠθικόν, καυτηριάζων τὰς ἐπιπολαζούσας παρὰ τῷ συγχρόνῳ κλήρῳ καὶ λαῷ κακίας καὶ ἠθικὰς ἁλλείψεις. Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὸ πρῶτον δομᾶται ἀπὸ τῆς ἱστορίας τοῦ Ἱεραρχικοῦ λαοῦ, οὐτινος τὰς λόγῳ τῆς ἀπιστίας καὶ τῶν ἄλλων ἠθικῶν παρεκτροπῶν του τύχας θεωρεῖ ὡς τύπους καὶ προεικονίσεις τῶν τυχῶν καὶ τοῦ ὀρθοδόξου χριστιανικοῦ λαοῦ. Ὡς παρ' ἐκείνῳ οὕτω καὶ παρὰ τούτῳ ἡ ὑποδούλωσις καὶ τὰ συμπαρομαρτοῦντα δεινὰ καὶ αἱ θλίψεις αὐτοῦ ὀφείλονται εἰς τὴν παράβασιν τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ, καὶ παρεχωρήθησαν ὑπ' αὐτοῦ πρὸς δοκιμὴν, πρὸς οἰκοδομὴν καὶ βελτίωσιν ἢ καὶ πρὸς τιμωρίαν καὶ ἠθικὸν καθαρὸν, ὥστε «εἰς μετάνοιαν τοὺς χριστιανοὺς ἐλθεῖν». Πάντως «εἰ τὸν Θεὸν καὶ ἀλλήλους ἠγαπῶμεν, οὐκ ἂν τοῖς τοιούτοις καὶ τοσοῦτοις περιεπέσαμεν δεινοῖς». Ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἀποδοτέα εἰς τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ἀφήκε κατὰ τῶν χριστιανῶν τοὺς ἀσεβεῖς Τούρκους, καθ' ὃν τρόπον καὶ οἱ ἄνθρωποι τὰ θηρία κατὰ τῶν ὁμοφυῶν αὐτοῖς ἀνθρώπων, «σωφρονοῦντες τοὺς κακοτρόπους διὰ τῶν θηρίων, μιση-

1. Παρὰ Α 1 b. J a h n, Anecdota Graeca Theologica, Lipsiae 1893 σ. 41 ἐξ.

2. Παρὰ Ἰ ω. Ν. Κα ρ μ ί ρ η, Ὁ Παχώμιος Ρουσᾶνος καὶ τὰ ἀνέκδοτα δογματικὰ καὶ ἄλλα ἔργα αὐτοῦ, Ἀθήναι 1935 σ. 283 ἐξ.

3. Αὐτόθι σ. 55.

4. Σ π ῦ ρ. Λ ά μ π ρ ο υ, Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς Βιβλιοθήκαις τοῦ ἁγίου Ὁρους ἐλληνικῶν κωδίκων, τ. Β' Κανταβρυγία 1900 σ. 179.

5. Ἰ ω. Ν. Κα ρ μ ί ρ η, μν. ἔ. σ. 17, 18.

τῶν δοκούντων»¹. Πάντα δ' ὁμως τὰ δεινὰ ἐπῆλθον ἕνεκα τῆς ἀπομακρύνσεως τῶν χριστιανῶν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἁγίου θελήματος αὐτοῦ, ἐντεῦθεν δὲ καὶ λαμβάνει, ὡς ἐλέχθη, τὴν ἀφορμὴν ὁ Παχώμιος Ῥουσᾶνος νὰ ἐλέγξῃ κατὰ τὴν συνήθειάν του τοὺς συγχρόνους αὐτῷ ἐπὶ ἀσεβείᾳ καὶ ἀνευλαβείᾳ ἔναντι τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπὶ διαφόροις ἀντεναγγελικαῖς καὶ αὐτόχρομα εἰδωλολατρικαῖς πράξεσιν². Ἄξιον παρατηρήσεως τέλος εἶναι, ὅτι ἐν ὅλῃ τῇ πραγματείᾳ γίνεται δαψιλεστάτη χρῆσις τῆς ἁγίας Γραφῆς, καὶ δὴ τῆς τε Καινῆς καὶ μάλιστα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΚΑΡΜΠΡΗΣ

Παχωμίου μοναχοῦ³

Λόγος ὑπεραπολογητικός τε καὶ ἠθικός πρὸς τοὺς δυσανασχετοῦντας πρὸς τὰς ἐκ τῶν ἐθνῶν ἐπαγομένας ἡμῖν θλίψεις καὶ τὴν θείαν πρόνοιαν λοιδοροῦντας.

Τοῦ Κυρίου προηγουμένως κελεύοντος, «ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν»⁴, ἐπελαθόμεν, ἀδελφοί, τῆς ἐμῆς ἀσθενείας τε καὶ ἰδιωτείας, καὶ ἤδη ἄρχομαι λόγου πέρα τῆς ἐμῆς ἰσχύος τε καὶ δυνάμεως, δεδιὼς μὴ τῆς ἀγάπης στερηθεῖν Χριστοῦ καὶ ὑπὲρ τοῦ πλησίον λόγον δοῖν, ὡς μὴ ὠφελήσας, δυνάμενος ἴσως ὠφελῆσαι. Καὶ γὰρ ἀκούω τε καὶ ὄρω καθ' ἐκάστην τοῦτον ὑβριζόμενον καὶ ὑπ' αἰτίαις ποιούμενον καὶ ἐγκαλούμενον ὑπὸ τῶν ἀσυνέτων καὶ καταδίκων, καὶ μάλιστα διὰ τὰς ἐκ τῶν βαρβάρων ἐπαγωγὰς. Τί οὖν φασιν; ὅτι εἰ μὴ Κύριος τούσδε ἠγάπα καὶ ἀπεδέχετο, ἢ οὐκ ἂν τὴν τοιαύτην καθ' ἡμῶν ἦσαν ἔξουσίαν, παραπαίοντες ἄντικρυς. Εἰ γὰρ ὁ Κύριος τούσδε ἀγαπᾷ καὶ ἀποδέχεται, διατι οὐ πάντοτε ἢ καὶ κατὰ πάντων τῶν χριστιανῶν αὐτοῖς ἐδεδόκει τὴν ἔξουσίαν; Ἔστω δ' ὅτι καὶ ὡς ἑτερόδοξοι οὗτοι πολεμοῦσιν ἡμῶν τίνος χάριν οἱ χριστιανοὶ κατ' ἀλλήλων ὄπλα κινοῦσιν; Οὐκ ἄδικος ἄρα ὁ Θεὸς τοῖς πόλεμον καὶ μάχας ἐφιεμένους, ταῦτα οὐκ ἀπεικώτως παρέχων. Εἰπέ γὰρ μοι εἰ τὸν ὁμόδοξον ἴσως καὶ ὁμόφυλον πολεμεῖς, οὐ μᾶλλον ἔχρησεν σε νῦν τὸν ἑτερόδοξον; Εἰ τὰς ἐκ τῶν ὁμοδόξων ὑπομένεις θλίψεις, διατι μὴ μᾶλλον τὰς ἐκ τῶν ἑτεροδόξων; Εὐφορητότεροι γὰρ αἱ ἐκ τῶν ἔξω τῶν ἐκ τῶν ἔσω. Διὸ καὶ ὁ Θεός, σφόδρα κηδόμενος ἡμῶν, τὸν ἐκ τῶν ἐναντίων ἡμῖν πόλεμον ἐπήνεγκεν, ὅπως ἐν τούτῳ εἰκὸς ἀσχολούμενοι, μὴ θήγωμεν κατ' ἀλλήλων τὰ ξίφη. Καὶ τοῦτο πάντῃ ἀναμφήριστον,

1. Αὐτόθι σ. 284.

2. Ἰδιαιτέρως προσοχῆς ἀξία εἶναι τὰ γραφόμενα ἐν ταῦθα ὑπὸ τοῦ Παχωμίου Ῥουσᾶνου περὶ τῶν λαϊκῶν δεισιδαιμονιῶν καὶ προλήψεων καὶ ἐθίμων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, περὶ ὧν οὗτος καὶ ἀλλαχοῦ ἀσχολεῖται (βλέπ. Ἰω. Ν. Καρμῖρη, μν. ἔ. σ. 53 ἐ.) πρὸς τούτους δὲ καὶ ἡ περὶ εὐχελαίου σημειώσις αὐτοῦ, ὅτι «ἐν τοῖς ἀρχαίοις δεῖ γενέσθαι καὶ οὐκ ἄλλως, ὡς τινες ποιοῦσιν».

3. Κῶδ: Ναν. 127 φ. 167α—189β 4. Λουκ. 10,27.

ὅτι εἰ τὸν Θεὸν καὶ ἀλλήλους ἠγαπῶμεν, οὐκ ἂν τοῖς τοιούτοις καὶ τοσοῦτοις περιεπέσαμεν δεινοῖς. «Πόθεν» γὰρ φησὶν ὁ Ἰάκωβος¹ «πόλεμοι καὶ μάχαι ἐν ὑμῖν; οὐκ ἐντεῦθεν, ἐκ τῶν ἡδονῶν ἡμῶν τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν;» Εἰ δὲ καὶ ἐν ταῖς εὐκαιρίαις μόνον εὐρισκόμεθα τὸν Χριστὸν σεβόμενοι καὶ τὰς ἐντολάς αὐτοῦ ποιοῦντες, ἐν δὲ ταῖς θλίψεσιν ἀδόκιμοι, τί διαφέρομεν τῶν ἀπίστων; Ὁ γὰρ οὕτω τὸν Θεὸν θεραπεύων, οὐ τῇ ἀληθείᾳ, ἀλλὰ τῷ καιρῷ χαρίζεται. Φησὶ γὰρ ὁ αὐτὸς ἀπόστολος. «Μακάριος ἀνὴρ, ὃς ὑπομένει πειρασμόν² ὅτι δόκιμος γενόμενος, λήφεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλατο ὁ Κύριος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν»³. Καὶ ὁ Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Ῥωμαίους αὐτοῦ ἐπιστολῇ. «Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι ἡ θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται, ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμὴν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα, ἡ δὲ ἐλπίς οὐ κατασχύνει, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐκκέχεται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ Πνεύματος ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν»⁴. Ὁ δὲ προφήτης Ναοὺμ αὐτῆς φησὶ. «Χρηστὸς Κύριος, ἢ τοῖς ὑπομένουσιν αὐτὸν ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως, καὶ γινώσκων τοὺς εὐλαβουμένους αὐτόν»⁵. Ἡ τοίνυν πρὸς δοκιμὴν ἡμῖν ἐπάγονται τὰ τε ἀγαθὰ τὰ τε κακὰ, ἢ πρὸς οἰκοδομὴν καὶ βελτίωσιν. Καὶ πρὸς μὲν δοκιμὴν, μετὰ τὸ τοῦ Χριστοῦ κήρυγμα κατὰ συγχώρησιν αὐτοῦ ἐπῆλθον τοῖς πιστοῖς οἱ διωγμοὶ καὶ αἱ βάσανοι, ἵνα φανῶσιν οἱ ὄντως δοῦλοι αὐτοῦ καὶ φίλοι γνήσιοι. Ἐπεὶ εἰ μετὰ δυναστείας καὶ διὰ χειρὸς ἀνθρωπίνης ἐπιστεύσαμεν εἰς Χριστόν, πάντως οὐκ ἐκ καρδίας, ἀλλὰ προσποιήσει, φόβῳ τῶν προκειμένων κολάσεων, οὐδὲ διὰ θαυμάτων, ἀλλὰ διὰ τοῦ ξίφους, ὡς ὑφ' ἑτέρου μετὰ ταῦτα τινος τῶν ψευδοπροφητῶν εἴργασται. Ἐπεὶ γὰρ οὐκ εἶχεν οὗτος ὁ ἀληθῆριος οὔτε τὴν θείαν Γραφὴν αὐτῷ μαρτυροῦσαν, οὔτε τὴν τῶν θαυμάτων ἐνεργεῖαν συναιρομένην, τῇ τε πάγῃ τῶν ἡδονῶν καὶ τῷ φόβῳ τῆς σπάθης τοῦ πολλοῦς εἰς τὴν ἑαυτοῦ θρησκείαν ἐπεσπάσατο, ἐναντίως κατὰ πάντα τοῦ ἀποστολικοῦ, ἢ κηρύγματος, φάσκοντος «καρδίᾳ μὲν πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν»⁶. Καὶ γὰρ ὡς ἀληθῶς, κατὰ τινὰ τῶν σοφῶν, τὸ ἀκουσίως ὑποταττόμενον, στασιάζει καιροῦ λαβόμενον· τὸ δὲ τοῖς δεσμοῖς τῆς εὐνοίας κρατούμενον, βεβαίαν ἔχει πρὸς τὸ κρατοῦν τὴν εὐπειθειαν.

Ἄλλ' ἐπεὶ περὶ ἐν τοῖς τοιούτοις δεινοῖς ἀποχρώντως ἐβασανίσθησαν οἱ πιστοὶ ἐχρηῖν δέ τινος εἰπεῖν, ὅτι οὐ δύναται ὁ Χριστὸς ἐξαιρεῖσθαι τοὺς εἰς αὐτὸν πιστεύοντας τῶν ἐπικειμένων δεινῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἐν κακοῖς ἀεὶ ἐξετάζονται, ἑτέραν δοκιμὴν καὶ ἀπείραν αὐτῶν ποιεῖται, τὴν δι' εὐρυχωρίας καὶ εὐπαιθείας. Καὶ ἡ μὲν τοῦ Χριστοῦ πίστις ὁσημέραι ἠῦξανε καὶ ἐπιδίδου ὡσπερ τις σπόρος εἰς κακωθεῖσαν συγχῶς ἄρουραν ἐμπεσών· οὐ μὴν δὲ ἀνάλογον τῇ βλάστῃ καὶ τὸν καρπὸν ἀπεδίδου. Ἄλλὰ τὸ ἐναντίον δῆπουθεν συνέβαινε, κατὰ τὸν σοφώτατον Σιρᾶχ. «Υἱὸς ἀνειμένος ἐκβαίνει προαλής. Τιθήνησον τέκνον, καὶ ἐκθαμβήσει σε, σύμπαξιν αὐτῷ καὶ λυπήσει

1. Ἰακ. 4,1 2. Ἰακ. 1,12 3. Ῥωμ. 5,3

4. Ναοὺμ 1,7 5. Ῥωμ. 10,10.

προσωρινού ἡμερολογίου πιέζει καὶ πρέπει νὰ ἀπαλλαγῶμεν τοῦ φορτίου τούτου».

Ἀρχόντων θρησκευτικότης.

Ὁ δήμαρχος τῆς Νέας Ὑόρκης, ἡγέτης πόλεως ἐπὶ ἑκατομμυρίων κατοίκων, ἐν προσπάθει τοῦ πρὸς τρισχιλίους ἀσυνόμους τῆς πόλεως εἰς γέμισμα, οὐτινος οὐτοι μετέσχον μετὰ τὸν ἐκκλησιασμόν των καὶ τὴν μετάληψιν τῶν Ἀρχόντων Μυστηρίων, ὡμίλησε πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τῆς Κυριακῆς Προσευχῆς. Τὸ «Πάτερ ἡμῶν»—εἶπεν ὁ δήμαρχος—δὲν εἶνε σχῆμα λόγου, οὔτε ποιητικὴ ἔκφρασις, ἀλλὰ λόγια θεῖα, ἔχοντα τὴν ἰσχύν των εἰς ὅλας τὰς ἐποχὰς καὶ δι' ὅλας τὰς περιστάσεις». Εἶνε μέγα πρᾶγμα διὰ τοὺς λαοὺς ἡ θρησκευτικὴ τῶν ἀρχόντων των πίστις, διότι «τὸ ἐπὶ φιλίῃ ἐξομοιοῦσθαι τοῖς ἄρχουσι», ἀνυπολόγιστον δὲ ἐνθαρρύνσεως καὶ παραμυθίας καὶ καθ' ὅλον πολιτικῆς ἀρετῆς πηγὴν ἀποτελοῦν οἱ μὲ θρησκευτικὰς πεποιθήσεις ἡγέται των. Ἀπὸ τῆς ἐπόψεως ταύτης εἶνε εὐτύχημα καὶ διὰ τὸν ἑλληνικὸν λαὸν ὅτι οἱ ἄρχοντές του εἶνε φυσιογνωμίαι βαθέως θρησκευτικαί. Καὶ τοῦ Ἄνακτός του ἡ στερεὰ θρησκευτικότης τυγχάνει πολυλαχῶς μεμαρτυρημένη, καὶ ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως οὐδεμίαν παραλείπει εὐκαιρίαν νὰ ἐξάρῃ τὴν ἀνυπολόγιστον τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ἀξίαν.

Τὰ ἀποτελέσματα.

Εἰς δημοσίευσμά του ἐν τῷ ἰταλικῷ περιοδικῷ «Vita e Pensiero» ὁ Umberto Caramone γράφει περὶ τῆς ρωσικῆς νεολαίας τῶν Σοβιέτ ἐξίσταται πρὸ τῆς τρομερᾶς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς αὐτῆς κρίσεως, πολλαχῶς μὲν ἐκδηλούμενης, μάλιστα δὲ διὰ τῶν αὐτοκτονιῶν τῶν νέων καὶ ἰδίως τῶν νεανίδων. «Προσπάθειαι καταβάλλονται—λέγει μεταξὺ ἄλλων ὁ ἀρθρογράφος—πρὸς καταπολέμησιν τοῦ κακοῦ δι' ἐκκλήσεις πρὸς τὴν προλετάρειον ἠθικὴν, ὃ δὲ σοβιετικὸς τύπος, ἀναγράφων τὰς ἐκάστοτε αὐτοκτονίας ταύτας, χαρακτηρίζει αὐτὰς ὡς ἀποτέλεσμα ἐὰν-προλεταρείου νοσηρᾶς εὐασθησίας» ἢ «εὐτελοῦς ἀστικοῦ ἀτομισμού». Ἄλλ' εἶνε προφανές εἰς πάντα ἀπροκατάληπτον ὅτι ἡ κυρία αἰτία τοῦ κήματος τούτου τῶν νεανικῶν αὐτοκτονιῶν ἐν τῇ ρωσικῇ Σοβιετίᾳ εὗρηται εἰς τὸ μέγα κενὸν τῆς ἠθικῆς ζωῆς ἐν χώρα, ὅπου οὐδὲν ἰδανικὸν παρέχεται εἰς τὴν νεολαίαν, ὅπου μυκηθρίζεται πᾶσα ὑψηλὴ πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ ἀξία, ὅπου δὲν ἔχει τιμὴν ἢ ἀνθρωπίνην προσωπικότης καὶ ὅπου εἶνε ἄγνωστοι οἱ εὐγενεῖς σκοποὶ καὶ αἱ ὠραῖαι ἐπιδιώξεις. Ποῖον περιεχόμενον ἔχει ἡ λεγομένη προλετάρειος ἠθικὴ, ἀφοῦ οὐδὲν συγκεκριμένον παρέχει πρὸς οἰκοδόμησιν τῆς ἀτομικῆς ἠθικῆς, ἡ δὲ ἀχαλίνωτος ἐλευθερία, εἰς τὴν ὅποιαν ἀφίνει ἀνεργάτιστον τὴν κομμουνιστικὴν νεολαίαν, καταστρέφει πρὸς τῷ σώματι καὶ τὰς εὐαισθητοὺς χορδὰς τῆς ψυχῆς καὶ παρασκευάζει πεπωρωμένους ἀνθρώπους.

Καθ' ὃ ἀναγράφει τὸ περιοδικὸν «Ἡ Ζωή», ἐκ τοῦ ἐφετηνοῦ ἀπολογισμοῦ περὶ τῆς λειτουργίας τῶν Ἐκκλ.

Κατηγορητικῶν σχολείων συνάγεται ὅτι ταῦτα ὁσμέραι ἀξάνονται καὶ ἐδραιοῦνται. Τὰ ὑπὸ μόνῃς τῆς δμωνύμου Ἀδελφότητος διευθυνομένα ἀνά τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Κύπρον σχολεῖα ἀνῆλθον ἤδη εἰς 371 ἔναντι τῶν 311 περυσινῶν, εἰς αὐτὰ δ' ἐφοίτησαν 49127 μαθηταὶ ἔναντι τῶν 37094 τοῦ παρ. ἔτους. Ἐξαιρούνται δὲ δύο σημεῖα τοῦ ἀπολογισμοῦ: ἡ εἰς τὸ μυστήριον τῆς Ἐξομολογήσεως συγκλητικὴ προσέλευσις τῶν μαθητῶν καὶ ἡ στεργῆ, μεθ' ἧς παρακλυθεῖν τὸ ἔργον τῶν σχολείων οἱ κατὰ τέπους ἱεράρχαι, πολλοὶ θρησκευτικοὶ σύλλογοι καὶ οἱ γονεῖς.

*

Πολλὸς λόγος γίνεται ἐν τῷ καθολικῷ τύπῳ περὶ τῆς πρὸ τινος γενομένης ἔκλονης τοῦ Charles Maurras ὡς μέλους τῆς Ἀκαδημίας τῶν Παρισίων. ἔξαιρεται δ' αὕτη ὡς τεκμήριον τῶν συντηρητικῶν ἀρχῶν τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ σώματος καὶ ὡς ἀντίδροσις κατὰ τῆς προσφάτως φυλακισάσης τὸν ἐκλεγέντα καὶ ἐκπροσωποῦσης τὸ Λαϊκὸν μέτωπον κυβερνήσεως Blum. Ὁ Maurras θεωρεῖται ὑπὸ τῆς πλειονότητος τῶν συγγραφέων πασῶν τῶν ἰδεολογικῶν μερίδων ὡς ὁ πρότασις τῆς συγγρόνου γαλλικῆς φιλολογίας. Διευθύνων τὴν περιβόητον ἡμερησίαν «Action Française» φέρεται ἀσκήσας μεγάλῃ ἐπιρροῇ ἐπὶ τοῦ ἰταλικῆς φασισμού, οἱ δὲ πολιτικαὶ εἰλοσοφίαι τοῦ Franco καὶ τοῦ πορτογάλου δικτάτορος κατὰ μένα μέρος λέγονται βασισθεῖσαι ἐπὶ τῶν πολιτικῶν του ἀρχῶν. Ἐν γένει δὲ πᾶσα ἐν Εὐρώπῃ ἐθνικιστικὴ κίνησις—ἔξαιρουμένης τῆς γερμανικῆς—κατὰ γενικὴν πεποίθησιν ὀφείλει πολλὰ εἰς τὸν Maurras. Χαρακτηριστικὸν δὲ εἶνε τὸ γεγονός ὅτι ἡ πρόσφατος πρότασις ὑποψηφιότητός του εἰς τὸ βραβεῖον Nobel διὰ τὴν εἰρήνην προσβλήθη καὶ ὑπεστηρίχθη ὑπὸ ἡπερεκατῶν μαθηγητῶν διαφόρων Πανεπιστημίων, συμπεριλαμβανομένων καὶ πολλῶν βρετανῶν καὶ καναδῶν, καὶ ὑπὸ πάντων σχεδὸν τῶν ἐν Εὐρώπῃ ἀνεπτυγμένων κύκλων. Ἡ φιλοσοφία του ἤγαγεν εἰς τὴν καταδίκην συγγραμμάτων τοῦ τιμῶν ὡς καὶ τῆς ἡμερησίου «Action Française» ὑπὸ τοῦ Βατικανοῦ παρὰ τὴν σύγκρουσιν ὁμοῦ ταύτην πρὸς τὴν ρωμαϊκὴν ἔδραν ὁ Maurras—κατὰ τοῦς καθολικοὺς—διετέλεσε πάντοτε πιστὸς εἰς τὸν καθολικισμόν. τοῦ ὁποῦ μάλιστα ὑπῆρξε καὶ ὑτέρομοχος κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν ἀντιθρησκευτικῶν νόμων, οἱ δ' ὑπ' αὐτοῦ νοσησάσαι ἐγκομισστικοὶ τοῦ καθολικισμοῦ σελίδας εἶνε ἐξ Ἰσου πρὸς τὴν λοιπὴν τοῦ Maurras συμβολὴν εἰς τὴν φιλολογίαν ὑπέροχοι. Πρὸς ταῦτα ὁμοῦ δὲν συμφωνοῦσιν ἄλλοι καθολικοὶ κύκλοι, οἵτινες ἐκ τῆς αὐτῆς ἀφορμῆς ἐπέκριναν αὐτὸν χαρακτηρίσαντες ὡς «ἀμετανόητον ἐθνικόν».

*

Ἐπὶ τῆς θύρας βιβλιοπωλείου τῆς Νέας Ὑόρκης πολοῦντες καὶ ἀντίτυπα τῶν ἀγ. Γραφῶν ὑπῆρχον ἀνηρητὴ μινανικὴ φέρονσα τοὺς ἀκολούθους στίχους:

Satan trembles when hee sees

Bibles sold as cheap as these.

(Τρέμει ὁ Σατανᾶς ὅταν βίβλην

νὰ πωλοῦνται τόσοσ φθηνά Γραφαὶ ὡς αὐταί).

*

Κατὰ τὸν προσεχῆ Αὐγουστον (25—29) ἐν Ζυρίχῃ θά συγκροτηθῆ τὸ 18' διεθνὲς συνέδριον τῶν Παλαιοκαθολικῶν. Εἰς αὐτὸ θά παραστῶσιν ὡς ἀντιπρόσωποι τῶν Ἐκ-

θεολογικὰς σπουδὰς εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου, περὶ ἀγάπης πρὸς τὴν Θεολογικὴν ἐπιστήμην, ἐκτιμήσεως τῆς κλασικῆς καὶ τῆς θύραθεν ἐν γένει ὑγιоῦς παιδείας καὶ φιλοσοφίας, περὶ προσπαθείας πρὸς ἀναγωγὴν τῆς ἀπλῆς πίστεως εἰς γνῶσιν, περὶ μὴ προσηλώσεως εἰς τὰ γήινα ἀγαθὰ, περὶ εὐλικρινείας, εὐθύτητος καὶ φιλοπατρίας, περὶ πειθαρχίας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν Πατρίδα, περὶ σεβασμοῦ πρὸς τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς πνευματικοὺς διδασκάλους, περὶ λογικῆς περιπονήσεως τῆς σωματικῆς ὑγείας καὶ ὑπομονῆς. Ὁ δασκάλος οὗτος θὰ ἐπηρεαζέτω τὸ ἀπαραίτητον ἐγκόλπου παντὸς θεολόγου φοιτητοῦ.

ΚΛΗΤΗΡΙΑ ΕΠΙΚΡΙΜΑΤΑ

Πρὸς τὸν ἱερέα Γ. Παπαδάκην

(ἀγνώστου διαμονῆς)

Προσκαλεῖσαι νὰ ἐμφανισθῆς ἐνώπιον τοῦ πνευματικῆς δικαστηρίου τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς, τῇ 13ῃ Αὐγούστου ἐ. ἔ. ἡμέρᾳ Σαββάτου καὶ ὥρα 10ῃ π. μ. ἵνα δικασθῆς, διὰ τὴν δι' ἡν ἀπελογηθῆς κατηγορίαν, ἐπὶ ἐκδόσει ψευδοῦς πιστοποιήσεως μηδέποτε τελεσθέντος ὑπὸ σοῦ γάμου. Μὲς περιπτώσιν μὴ ἐμφανισεῖς σου, θέλεις δικασθῆ ἑρήμην.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 12—7—38.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

† Ὁ Ἀθηνῶν Χρυσόστομος

Πρὸς τὸν ἱερέα Γ. Παπαδάκην

(ἀγνώστου διαμονῆς)

Προσκαλεῖσαι νὰ ἐμφανισθῆς ἐνώπιον ἐμοῦ, τοῦ ἀρχιμ. Κυρίλλου Ζαχοπούλου, ἐκτελοῦντος καθήκοντα ἀνακριτοῦ κατ' ἐντολὴν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, Χρυσόστομου, ἐν τοῖς Γραφείοις τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς τῇ 8ῃ Αὐγούστου ἐ. ἔ., ἡμέρᾳ Δευτέρας καὶ ὥρα 10ῃ π. μ. ἵνα ἀπολογηθῆς, διὰ τὴν ἐπὶ νοσησιμῶ ἀλλοτριῶν χρημάτων κατὰ σοῦ κατηγορίαν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 12—7—38.

Ἐντολὴ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου.

Ὁ Ἀνακριτὴς

Ἀρχιμ. Κύριλλος Ζαχόπουλος

— Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α —

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

Ι. Μητρόπολις Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως

Καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας, ὑποβάλλωσι τῇ καθ' ἡμᾶς ἱερᾷ Μητροπόλει τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 3 τοῦ κωδικοποιηθέντος νόμου 5439 «περὶ ἐνοριακῶν ναῶν καὶ ἐφημερίων κλπ.», ὀριζόμενα πιστοποιητικὰ προκειμένου νὰ προβάλλωσι εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου ἱερέως τῆς χρησεύσεως ἐνορίας Βελιγοστής (Μεγαλοπόλεως). Ἐν Ἀθήναις τῇ 29 Μαΐου 1938. † Ὁ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως Προκόπιος.

Ι. Μητρόπολις Χίου

Καλοῦμεν πάντας τοὺς ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 82 τοῦ κωδικοποιηθέντος νόμου 5439 ἀπαιτούμενα προσόντα καὶ βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν ὄργανον θέσιν ἐφημερίου τοῦ ἱεροῦ ναοῦ ἁγίας Τριάδος τῆς κρι-

νότητος Ἑλλάδος τῆς καθ' ἡμᾶς ἐπαρχίας, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος ὑποβέλωσιν ἅπαντα τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 83 τοῦ νόμου 5439 προβλεπόμενα δικαιολογητικὰ ἔγγραφα. Ἐν Χίῳ τῇ 2ῃ Ἰουλίου 1938. † Ὁ Χίου Ἰωακείμ.

Ἱερὰ Μητρόπολις Λαρίσης

Ἐπειδὴ οὐδεὶς φέρων τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 82 1 ἐδ. 1 τοῦ κωδικοποιημένου νόμου 5439 ἀπαιτούμενα προσόντα μορφώσεως ὑπέβαλεν ἡμῖν αἴτησιν ὑποψηφιότητος διὰ τὴν χρησεύσαν θέσιν ἐφημερίου τοῦ ἐν Λαρίσῃ ἱ. ἐνοριακοῦ ναοῦ τῶν ἱσαποστόλων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, ἔχοντας ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 82 τοῦ αὐτοῦ νόμου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους ἐκ τῶν ἔχόντων τὰ ἐν τῷ ἀρθρῷ 81 1 ἐδ. 2 τοῦ νόμου τούτου καθοριζόμενα προσόντα ὅπως ἐντὸς τριῶν μηνῶν ἀπὸ σήμερον ὑποβάλλωσι ἡμῖν τὰ σχετικὰ πιστοποιητικὰ αὐτῶν (β' κατηγορίας ἱερέων). Ἐν Λαρίσῃ τῇ 16 Ἰουλίου 1938.

† Ὁ Λαρίσης Δαρόθεος

—Καλοῦμεν τοὺς ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζόμενα προσόντα καὶ ἐπιθυμοῦντας νὰ καταλάβωσι τὰς κενὰς ἐφημεριακὰς θέσεις ἱερῶν ναῶν 1) ἁγίου Νικολάου Γουνιτίσης, 2) Παναγίας Ἐλευθερίου (Καρυλάς), 3) ἁγίου Ἀθανασίου Κραννῶνος, 4) ἁγίου Δημητρίου Τζαμί, 5) ἁγίου Ἀθανασίου Κοκκίνες, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλλωσι ἡμῖν αἴτησιν μετὰ τῶν νενομισμένων πιστοποιητικῶν. Ἐν Λαρίσῃ τῇ 16 Ἰουλίου 1938.

† Ὁ Λαρίσης Δαρόθεος

Ἱ. Μητρόπολις Σπάρτης.

Ἡ ἱερὰ Μητρόπολις Σπάρτης διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 1723 ἐ. ἔ. προκηρύξεως αὐτῆς, συνφθὰ τῷ ἀρθρῷ 81 τοῦ κωδικοποιηθέντος νόμου 5439 καλεῖ τοὺς βουλομένους ὅπως μέχρι τῆς 31 Ἰουλίου 1938 ἔτους ὑποβάλλωσι μετὰ τῶν νομίμων πιστοποιητικῶν αἰτήσεις ὑποψηφιότητος πρὸς συμμετοχὴν εἰς ἐνέργειαν ἐκλογῆς ἐφημερίου διὰ τὴν χρησεύσαν θέσιν τοιοῦτου ἐν τῷ χωρίῳ Κομπιά τέως δήμου Ζάρακος. Ἐν Σπάρτῃ τῇ 28 Ἰουλίου 1938.

† Ὁ Σπάρτης Διονύσιος.

—Ἡ ἱερὰ Μητρόπολις Σπάρτης διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 1720 ἐ. ἔ. προκηρύξεως αὐτῆς συνφθὰ τῷ ἀρθρῷ 81 τοῦ κωδικοποιηθέντος νόμου 5439 καλεῖ τοὺς βουλομένους ὅπως μέχρι τῆς 22 Ἰουλίου 1938 ἔτους ὑποβάλλωσι μετὰ τῶν νομίμων πιστοποιητικῶν αἰτήσεις ὑποψηφιότητος πρὸς συμμετοχὴν εἰς ἐνέργειαν ἐκλογῆς ἐφημερίου διὰ τὴν χρησεύσαν θέσιν τοιοῦτου ἐν τῷ χωρίῳ Λάχι τέως δήμου Βελῶν. Ἐν Σπάρτῃ τῇ 2 Ἰουλίου 1938.

† Ὁ Σπάρτης Διονύσιος.

“ΕΚΚΛΗΣΙΑ,,

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΑΡΙΘ. ΤΗΛΕΦ. ΓΡΑΦΕΙΩΝ 24-195

Διευθύνουσα Ἐπιτροπεία :

† Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἐδέσσης ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ
† Ὁ Πάσης ἸΩΑΚΕΙΜ

Ἰγυθιονος, Π. Σ. Μανωλέσης

Τύποις «Φοίνικος» ὁδὸς Ἀσωνιάτου 4, Τηλ. 54-229